

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDU PRE VEREJNÚ SLUŽBU EURÓPSKEJ ÚNIE (prvá komora)

z 12. mája 2011*

„Verejná služba — Úradníci — Žaloba o náhradu škody — Pravidlo zhody medzi žiadosťou, sťažnosťou a žalobou v oblasti náhrady škody — Kontradiktórna povaha konania — Použitie dôverného dokumentu s označením stupňa utajenia ‚Restreint UE v súdnom konaní — Mimozmluvná zodpovednosť inštitúcií — Zodpovednosť za zavinenie — Príčinná súvislosť — Pluralita príčin škôd — Skutok, ktorého sa dopustila tretia osoba — Objektívna zodpovednosť — Povinnosť poskytnúť pomoc — Povinnosť inštitúcie zabezpečiť ochranu svojich zamestnancov — Zavraždenie úradníka a jeho manželky treťou osobou — Strata nádeje na prežitie“

Vo veci F-50/09,

ktorej predmetom je žaloba podaná podľa článkov 236 ES a 152 AE,

Livio Missir Mamachi di Lusignano, s bydliskom v Kerkhove-Avelgem (Belgicko), konajúci vo svojom mene aj ako právny zástupca dedičov Alessandra Missira Mamachiho di Lusignana, svojho syna, bývalého úradníka Európskej komisie,

v zastúpení: F. Di Gianni, R. Antonini a N. Sibona, avocats,

žalobca,

proti

Európskej komisii, v zastúpení: L. Pignataro, B. Eggers a D. Martin, splnomocnení zástupcovia,

žalovanej,

SÚD PRE VEREJNÚ SLUŽBU (prvá komora),

v zložení: predseda komory S. Gervasoni (spravodajca), sudcovia H. Kreppel a M. I. Rofes i Pujol,

tajomník: R. Schiano, referent,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaníach z 15. decembra 2009 a z 8. decembra 2010,

vyhlásil tento

* Jazyk konania: taliančina.

Rozsudok

- 1 Návrhom podaným faxom do kancelárie Súdu pre verejnú službu 12. mája 2009 (originál návrhu bol podaný 18. mája 2009) sa L. Missir Mamachi di Lusignano najmä domáha jednak zrušenia rozhodnutia z 3. februára 2009, ktorým Komisia Európskych spoločenstiev zamietla jeho žiadosť o náhradu materiálnej a morálnej ujmy spôsobenej v dôsledku zavraždenia jeho syna a nevesty 18. septembra 2006 v Rabate (Maroko), a jednak toho, aby bola Komisii uložená povinnosť zaplatiť jemu, ako aj právny nástupcom jeho syna viaceré sumy z dôvodu náhrady majetkovej a nemajetkovej ujmy spôsobenej v dôsledku týchto vražd.

Právny rámec

- 2 Podľa článku 1e ods. 2 Služobného poriadku úradníkov Európskych spoločenstiev v znení uplatniteľnom na prejednávaný spor (ďalej len „služobný poriadok“):

„Zamestnancom [úradníkom – *neoficiálny preklad*] v aktívnom pracovnom pomere sú poskytnuté pracovné podmienky spĺňajúce príslušné zdravotné a bezpečnostné normy [primerané zdravotné a bezpečnostné normy – *neoficiálny preklad*], ktoré sú aspoň rovnocenné s minimálnymi požiadavkami, uplatniteľnými podľa opatrení, schválených v týchto oblastiach podľa zmlúv.“

- 3 Článok 24 služobného poriadku stanovuje:

„Spoločenstvá pomôžu každému úradníkovi, najmä v konaní proti osobe, ktorá sa dopúšťa vyhrážania, urážania alebo ohovárania, alebo pri útoku na osobu alebo majetok, ktorému je vystavený on alebo jeho rodinný príslušník z dôvodu svojho postavenia alebo svojich povinností.

Spoločne a nerozdielne nahradia úradníkovi škodu, ktorú utrpel v týchto prípadoch, ak úradník túto škodu nespôsobil úmyselne alebo hrubou nebanlivosťou a ak sa mu nepodarilo získať náhradu škody od osoby, ktorá ju spôsobila.“

- 4 Podľa článku 70 prvého odseku služobného poriadku:

„V prípade smrti zamestnanca [úradníka – *neoficiálny preklad*] pozostalý manžel/pozostalá manželka alebo závislé deti [alebo nezaopatrené deti – *neoficiálny preklad*] dostávajú odmenu zosnulého v plnej výške až do konca tretieho mesiaca, nasledujúceho po mesiaci, v ktorom nastala smrť.“

- 5 Článok 73 ods. 1 a 2 služobného poriadku stanovuje:

„1. Úradník je poistený odo dňa nástupu do služby pre prípad choroby z povolania a úrazu, podliehajúci pravidlám vypracovaným na základe spoločnej dohody orgánov Spoločenstiev, po porade s Výborom pre služobný poriadok. Na náklady poistenia proti rizikám, ktoré nie sú spojené s jeho povolaním, prispieva čiastkou nepresahujúcou 0,1 % z jeho základného platu.

Tieto pravidlá určujú, ktoré riziká nie sú pokryté.

2. Vyplácajú sa nasledujúce dávky:

a) V prípade smrti:

Platba paušálnej čiastky, rovnajúcej sa päťnásobku ročného základného platu zosnulého, vypočítaného na základe mesačných čiastok platu, prijatých počas dvanástich mesiacov pred úrazom, osobám uvedeným nižšie:

- manželovi/manželke a deťom zosnulého úradníka v súlade s dedičským právom, ktorým sa spravuje pozostalosť úradníka; čiastka zaplatená manželke však nemôže predstavovať menej ako 25 % z paušálnej čiastky,
- ak neexistujú osoby kategórie uvedenej vyššie, ostatným potomkom v súlade s dedičským právom, ktorým sa spravuje pozostalosť úradníka,
- ak neexistujú osoby ani jednej z dvoch vyššie uvedených kategórií, príbuzným vo vzostupnej línii v súlade s dedičským právom, ktorým sa spravuje pozostalosť úradníka,
- ak neexistujú osoby žiadnej z troch vyššie uvedených kategórií, orgánu,

...

V súlade s ustanoveniami týchto pravidiel platby uvedené vyššie môžu byť nahradené ročnou platbou.

Dávky uvedené vyššie môžu byť zaplatené popri dávkach ustanovených v kapitole 3...“ [*neoficiálny preklad*]

- 6 Spoločné pravidlá poistenia úradníkov Európskej únie pre prípad úrazu a choroby z povolania [*neoficiálny preklad*] prijaté na vykonanie článku 73 služobného poriadku (ďalej len „spoločné pravidlá“) v článku 7 ods. 2 tretej zarážke stanovujú, že za úrazy v zmysle spoločných pravidiel sa považujú „následky agresie alebo útoku na osobu poisteného, a to aj počas štrajkov alebo nepokojov, pokiaľ sa nepreukáže, že tento poistený sa dobrovoľne podieľal na násilnom konaní, ktorého bol obeťou, okrem prípadu nutnej obrany“ [*neoficiálny preklad*].
- 7 Na základe článku 76 služobného poriadku dary, pôžičky alebo zálohy možno poskytnúť úradníkom, bývalým úradníkom alebo právnym nástupcom zosnulého úradníka, ktorí sú v mimoriadne zložitej situácii, najmä v dôsledku vážnej alebo dlhotrvajúcej choroby alebo z dôvodu invalidity alebo rodinných pomerov.
- 8 Podľa článku 80 prvého odseku služobného poriadku:
„Ak zamestnanec [úradník – *neoficiálny preklad*]... zomrie a nezanechá po sebe manžela/manželku, ktorý/ktorá by mal/mala nárok na pozostalostný dôchodok, deti závislé na zosnulom/zosnulej v čase jeho smrti [deti odkázané výživou na zosnulého v čase jeho smrti – *neoficiálny preklad*] v zmysle článku 2 prílohy VII majú nárok na sirotsky dôchodok podľa článku 21 prílohy VIII.“
- 9 Článok 21 prílohy VIII služobného poriadku stanovuje, že sirotsky dôchodok sa rovná ôsmim desatinám pozostalostného dôchodku, na ktorý by mala nárok pozostalá manželka úradníka, a že za druhé a každé ďalšie nezaopatrené dieťa sa zvýši o čiastku rovnajúcu sa dvojnásobku príspevku na nezaopatrené dieťa.

- 10 Príloha X služobného poriadku obsahuje osobitné a mimoriadne ustanovenia vzťahujúce sa na úradníkov pôsobiacich v tretej krajine. Článok 5 tejto prílohy stanovuje:
- „1. Ak inštitúcia poskytne zamestnancovi [úradníkovi – *neoficiálny preklad*] ubytovanie, ktoré zodpovedá úrovni jeho povinností a zloženiu na ňom závislej rodiny [a zloženiu rodiny, ktorá je na neho odkázaná výživou – *neoficiálny preklad*], je tento zamestnanec povinný ho využívať.
2. Podrobné predpisy na uplatňovanie ods. 1 ustanoví ustanovujúci orgán [menovací orgán – *neoficiálny preklad*] po konzultácii s Výborom zamestnancov. Ustanovujúci orgán [menovací orgán – *neoficiálny preklad*] súčasne rozhodne o nároku na nábytok a ostatné zariadenie potrebné na ubytovanie podľa podmienok platných v každom mieste zamestnania.“
- 11 Podľa článku 25 prílohy X služobného poriadku manželka, deti a ostatné osoby, ktoré sú odkázané výživou na úradníka, sú poistené proti úrazom, ktoré môžu nastať mimo územia Únie v krajinách uvedených v zozname schválenom na tento účel menovacím orgánom. Polovicu poistného platí úradník a polovicu orgán.
- 12 Dňa 26. apríla 2006 Komisia prijala rozhodnutie, ktorým bola stanovená harmonizovaná politika v oblasti ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci pre všetkých jej zamestnancov (ďalej len „rozhodnutie z 26. apríla 2006“).
- 13 Ako vyplýva z odôvodnení tohto rozhodnutia, ktoré bolo predložené kolégiu komisárov na schválenie na jeho zasadnutí konanom 26. apríla 2006, cieľom tohto rozhodnutia, ktoré bolo prijaté najmä v nadväznosti na vyššie spomenutý článok 1e služobného poriadku, je zabezpečiť a udržiavať ochranu zdravia a bezpečnosti pri práci pre všetkých zamestnancov a vo všetkých útvaroch inštitúcie, a to nielen v jej sídle, ale aj na všetkých miestach, ktoré sa nachádzajú na území Únie alebo mimo jej územia.
- 14 Rozhodnutie z 26. apríla 2006 sa na základe článku 1 tohto rozhodnutia uplatňuje „vo všetkých pracoviskách inštitúcie“ [*neoficiálny preklad*], ktoré sú podľa článku 2 písm. a) tohto rozhodnutia vymedzené ako miesta, „v ktorých sa nachádzajú miesta výkonu práce v priestoroch Komisie, a akékoľvek iné miesto vo vnútri týchto priestorov, ku ktorému majú zamestnanci pri svojej práci prístup.“ [*neoficiálny preklad*] Toto rozhodnutie obsahuje ustanovenia všeobecnej povahy, ktoré sú inšpirované smernicou Rady 89/391/EHS z 12. júna 1989 o zavádzaní opatrení na podporu zlepšenia bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov pri práci (Ú. v. ES L 183, s. 1; Mim. vyd. 05/001, s. 349).
- 15 V priebehu konania Súd pre verejnú službu po prijatí opatrení týkajúcich sa dokazovania (pozri body 46 až 48 tohto rozsudku) zistil, že na rok 2006 Komisia prijala určité bezpečnostné opatrenia vzťahujúce sa na ubytovanie poskytnuté zamestnancom delegácií Komisie v tretích krajinách. Tieto opatrenia sú obsiahnuté v dokumente s označením stupňa utajenia „Restreint UE“, ktorého právna záväznosť a podmienky použitia v súdnom konaní budú preskúmané ďalej.

Skutkové okolnosti sporu

- 16 Alessandro Missir Mamachi di Lusignano, ktorý začal pracovať pre Komisiu ako úradník 1. novembra 1993, uzavrel v roku 1995 manželstvo s Ariane Lagasseovou de Lochtovou. V rokoch 1996 až 2002 sa im narodili štyri deti.
- 17 Alessandro Missir Mamachi di Lusignano, ktorý bol v roku 1996 povýšený do platovej triedy A 7 a v roku 2002 do platovej triedy A 6, sa okrem iného v rokoch 2001 až 2005 zúčastnil na prístupových rokovaní medzi Európskou úniou a Tureckou republikou v rámci oddelenia pre Turecko Generálneho riaditeľstva (GR) pre rozšírenie.

- 18 Od 28. augusta 2006 bol Alessandro Missir Mamachi di Lusignano pridelený do delegácie Komisie v Rabate ako politický a diplomatický radca. Pred svojím odchodom oznámil, že jeho manželka a jeho deti odcestujú spolu s ním. Hoci bol pozvaný na informačné stretnutia organizované pre úradníkov vyslaných do delegácií v tretích krajinách, ktoré sa týkali najmä bezpečnostných problémov v jednotlivých miestach pridelenia, nezúčastnil sa ich. Účastníci konania neposkytli Súdu pre verejnú službu dostatok informácií, ktoré by mu umožnili určiť dôvody tejto neúčasti, najmä či bola spôsobená prekážkou pracovnej povahy.
- 19 Od 28. do 31. augusta 2006 bola rodina Missirovcov Mamachiovcov di Lusignanovcov ubytovaná v hoteli a od 1. septembra dočasne bývala v zariadenom dome prenajatom delegáciou Komisie, ktorý sa nachádzal na rue Lailak, č. G 2, blok 16, vo štvrti Hay Riad v Rabate. Nájomná zmluva medzi vlastníkom tohto domu a Komisiou bola uzatvorená 8. augusta 2006 na počiatočnú dobu troch mesiacov a nadobudla účinnosť 15. augusta 2006, čiže pred príchodom rodiny Missirovcov Mamachiovcov di Lusignanovcov do Rabatu.
- 20 V noci zo 17. na 18. septembra 2006 okolo pol jednej cez mreže okna, ktoré sa nachádzalo na prízemí a bolo obrátené k jednej z bočných stien, do domu vnikol zlodej. Alessandro Missir Mamachi di Lusignano, ktorého okamžite zobudila prítomnosť zlodca v rodičovskej spálni nachádzajúcej sa na prvom poschodí, prekvapil páchatela, ktorý práve prehľadával izbu. Nato páchatel úradníka viackrát bodol nožom a nechal ho ležať na zemi. Manželka A. Missira Mamachiho di Lusignana, ktorá sa tiež zobudila, bola bodnutá do chrbta a zrejme veľmi rýchlo svojim zraneniam podľahla. Páchatel sa po tom, čo otca rodiny zviazal a zapchal mu ústa, osprchoval a následne prinútil úradníka, ktorý bol vážne zranený, aby mu prezradil kód svojej kreditnej karty. Úradník napokon svojim zraneniam podľahol. Vrah deti ušetril. Odišiel z domu okolo štvrtej hodiny ráno na aute rodiny Missirovcov Mamachiovcov di Lusignanovcov a odniesol si viacero vecí, vrátane televízora.
- 21 Dňa 19. septembra 2006 marocká polícia zatkla Karima Zimacha, ktorý sa pri predbežnom výsluchu priznal k dvojnásobnej vražde manželov Missir Mamachi di Lusignano, ktorú spáchal v noci zo 17. na 18. septembra. Karim Zimach bol uznaný vinným z týchto skutkov a bol odsúdený na trest smrti rozsudkom prvostupňového trestného senátu odvolacieho súdu v Rabate z 20. februára 2007, ktorý bol potvrdený v odvolacom konaní rozsudkom odvolacieho trestného senátu toho istého súdu z 18. júna 2007. Treba poznamenať, že od roku 1993, keď bola v Maroku naposledy vykonaná poprava páchatela odsúdeného na trest smrti, orgány tohto štátu nepristúpili k výkonu takého trestu.
- 22 Komisia vystupovala v trestnom konaní vedenom v Maroku ako poškodená. Prvostupňový trestný senát odvolacieho súdu v Rabate uvedeným rozsudkom vyhlásil nároky Komisie ako poškodenej za prípustné a uložil Karimovi Zimachovi povinnosť zaplatiť Európskej únii symbolický jeden dirham.
- 23 V dôsledku tragickej smrti svojich rodičov boli štyri deti Missirovcov Mamachiovcov di Lusignanovcov uznesením zmierovacieho súdu v Kraaineme (Belgicko) z 24. novembra 2006 zverené do opatery ich starých rodičov, jedným z ktorých je žalobca.
- 24 Od 1. októbra do 31. decembra 2006 Komisia vyplácala plnenie stanovené v článku 70 prvom odseku služobného poriadku.
- 25 Komisia tiež vyplatila deťom a dedičom zosnulého úradníka sumu 414 308,90 eura z dôvodu paušálnej čiastky vyplácanej v prípade úmrtia podľa článku 73 služobného poriadku, ako aj sumu 76 628,40 eura z dôvodu úmrtia manželky na základe článku 25 prílohy X služobného poriadku.
- 26 Okrem toho Komisia priznala štyrom deťom s účinnosťou od 1. januára 2007 nárok na sirotsky dôchodok stanovený v článku 80 služobného poriadku a na príspevok na vzdelanie stanovený v prílohe VII služobného poriadku.

- 27 Komisia navyše priznala zosnulému úradníkovi povýšenie *post mortem* do prvého stupňa platovej triedy A*11 so spätnou účinnosťou k 1. septembru 2005. Toto povýšenie bolo zohľadnené pri výpočte sirotského dôchodku a paušálnej čiastky vyplácanej v prípade úmrtia.
- 28 Okrem toho rozhodnutím zo 14. mája 2007, ktoré bolo prijaté na základe článku 76 služobného poriadku, Komisia priznala každému z detí až do devätnásteho roku života osobitnú mesačnú pomoc zo sociálnych dôvodov vo výške príspevku na nezaopatrené dieťa.
- 29 Dňa 18. septembra 2007, v deň výročia dvojnásobnej vraždy manželov Missirovcov Mamachiovcov di Lusignanovcov, Komisia z iniciatívy GR pre rozšírenie zorganizovala vo svojich priestoroch slávnosť na počesť zosnulých. Počas tejto slávnosti bola jedna rokovacia miestnosť venovaná pamiatke zosnulého úradníka a bola odhalená pamätná tabuľa s jeho menom.
- 30 V liste z 25. februára 2008 adresovanom predsedovi Komisie žalobca po tom, čo sa poďakoval Komisii za slávnosť konanú 18. septembra 2007, vyjadril svoj nesúhlas s výškou súm vyplatených jeho štyrom vnúčatám a svoju nespokojnosť s tým, že Komisia odmietla udeliť súhlas s trvalým zamestnaním vychovávateľky alebo pomocníčky v domácnosti, ktoré bolo podľa jeho názoru nevyhnutné vzhľadom na vek detí a ich starých rodičov. Žalobca sa následne spýtal, či už Komisia začala rokovania s Marokom s cieľom dosiahnuť, aby Maroko zaplatilo primerané odškodnenie, ktoré by bolo vyššie ako jeden dirham, ktorý symbolicky priznali Európskej únii marocké súdy. Napokon žalobca upriamil pozornosť predsedu Komisie na odpoveď pani Ferrerovej-Waldnerovej, komisárky pre vonkajšie vzťahy, zo 6. augusta 2007 na písomnú otázku pána Coûteauxa, člena Európskeho parlamentu (písomná otázka z 25. júna 2007, P-3367/07, Ú. v. EÚ C 45 zo 16. februára 2008, s. 179) týkajúcu sa „vraždy predstaviteľa Generálneho riaditeľstva pre vonkajšie vzťahy v Maroku“ (ďalej len „písomná odpoveď zo 6. augusta 2007“). Podľa žalobcu primerané bezpečnostné opatrenia, ktoré Komisia obvykle prijíma a na ktoré vo svojej odpovedi poukázala komisárka pre vonkajšie vzťahy, neboli pred touto dvojnásobnou vraždou prijaté. Komisia sa tak dopustila hrubej nedbanlivosti, v dôsledku ktorej by sa malo maloletým deťom vyplatiť odškodnenie aspoň vo výške úhrnu platov, ktoré by boli zavraždenému úradníkovi vyplatené až do dňa jeho predpokladaného odchodu do dôchodku v roku 2032, čiže platov za 26 rokov.
- 31 Listom z 11. júna 2008 pán Kallas, podpredseda Komisie zodpovedný za personál, žalobcovi odpovedal. V tomto liste pán Kallas zdôraznil, že sa nezistilo nijaké nedbanlivé alebo nesprávne konanie marockých orgánov a že podmienky začatia diplomatických rokovaní s Marokom s cieľom dosiahnutia odškodnenia neboli splnené. Uviedol, že opatrenia na ochranu zamestnancov prijaté Komisiou boli v súlade s bezpečnostnými požiadavkami týkajúcimi sa delegácie v Rabate a že žiadosti o náhradu škody, ktorú žalobca z tohto dôvodu uviedol v liste z 25. februára 2008, nemožno vyhovieť. Poukázal na to, že sumy, ktoré Komisia už vyplatila (490 937,30 eura z dôvodu paušálnej čiastky vyplácanej v prípade úmrtia a z dôvodu úrazového poistenia, 4 376,82 eura mesačne na sirotské dôchodky a príspevky na vzdelanie, 2 287,19 eura mesačne – vrátane daňového zvýhodnenia – na príspevky na nezaopatrené dieťa a 1 332,76 eura mesačne z dôvodu mimoriadnej pomoci, čiže doplnkový príspevok na nezaopatrené dieťa na každé dieťa), boli vypočítané správne.
- 32 V tomto liste z 11. júna 2008 však komisár informoval žalobcu, že Komisia sa vzhľadom na mimoriadne tragické okolnosti tohto prípadu rozhodla prijať doplňujúce opatrenie a výnimočne zvýšiť vyplácané sumy na základe článku 76 služobného poriadku. Rozhodnutím zo 4. júla 2008 bola teda každému z vnúčat z tohto dôvodu od 1. augusta 2008 až do devätnásteho roku života priznaná mesačná suma zodpovedajúca dvom príspevkom na nezaopatrené dieťa. Vzhľadom na toto rozhodnutie bola suma, ktorú Komisia mesačne vyplácala deťom zosnulého úradníka, vyššia ako 9 800 eur (vo februári 2009 predstavovala 9 862 eur).
- 33 Listom z 10. septembra 2008 žalobca podal sťažnosť proti listu z 11. júna 2008 na základe článku 90 ods. 2 služobného poriadku. V tejto sťažnosti uviedol, že Komisia zodpovedá za pochybenie, keďže si nespĺnila svoju povinnosť zabezpečiť ochranu svojich zamestnancov. Tiež uviedol, že Komisia

objektívne zodpovedá za škodu spôsobenú dovoleným konaním. Napokon subsidiárne poukázal na článok 24 služobného poriadku, podľa ktorého sú Spoločenstvá povinné spoločne a nerozdielne nahradiť škodu, ktorú spôsobí jednému z ich zamestnancov tretia osoba.

34 Rozhodnutím z 3. februára 2009 menovací orgán sťažnosť zamietol.

Návrhy účastníkov konania a konanie

35 Žalobca navrhuje, aby Súd pre verejnú službu:

- zrušil rozhodnutie menovacieho orgánu z 3. februára 2009,
- uložil Komisii povinnosť zaplatiť právnym nástupcom Alessandra Missira Mamachiho di Lusignana:
 - sumu 2 552 837,96 eura, ktorá zodpovedá dvadsiatim šiestim ročným platom zavraždeného úradníka, ktorú bude potrebné prehodnotiť v závislosti od jeho pravdepodobného služobného postupu, z dôvodu náhrady spôsobenej majetkovej ujmy,
 - sumu 250 000 eur z dôvodu náhrady nemajetkovej ujmy, ktorú utrpel poškodený pred svojou smrťou,
 - sumu 1 276 512 eur z dôvodu náhrady nemajetkovej ujmy, ktorú utrpeli deti poškodeného v dôsledku toho, že boli svedkami tragickej vraždy,
- uložil Komisii povinnosť zaplatiť sumu 212 752 eur z dôvodu náhrady nemajetkovej ujmy, ktorú utrpel žalobca ako otec poškodeného,
- uložil Komisii povinnosť zaplatiť „kompenzačné úroky a nakumulované úroky z omeškania“,
- uložil Komisii povinnosť nahradiť trovy konania.

36 Komisia navrhuje, aby Súd pre verejnú službu:

- zamietol žalobu,
- uložil žalobcovi povinnosť nahradiť trovy konania.

37 Žalobca spresnil rozsah svojich návrhov na náhradu škody na pojednávaní konanom 15. decembra 2009, pričom predložil dve tabuľky. Komisia nenamietala proti založeniu týchto listín do spisu. Prvá tabuľka je zhrnutím návrhov žalobcu na náhradu škody. Z tejto tabuľky vyplýva prehodnotenie sumy údajnej materiálnej ujmy. Táto suma, ktorá bola predbežne odhadnutá v žalobe na 2 552 837,96 eura, bola vzhľadom na číselné údaje, ktoré uviedla Komisia vo svojom vyjadrení k žalobe, a s prihliadnutím na povýšenia do vyššej platovej triedy, ktoré mohol syn žalobcu dosiahnuť až do konca trvania svojho služobného pomeru, zvýšená na celkovú sumu 3 975 329 eur. Prostredníctvom druhej tabuľky sa žalobca usiluje preukázať, že spomedzi súm, ktoré Komisia vyplatila a ktoré v budúcnosti vyplatí právnym nástupcom zosnulého úradníka, možno iba sumu 414 308 eur priznanú na základe článku 73 služobného poriadku považovať za sumu zaplatenú z dôvodu náhrady škody, ktorú utrpeli dedičia úradníka, pričom ostatné vyplácané sumy uvedené Komisiou podľa žalobcu predstavujú iba dávky sociálneho poistenia.

38 V prípravnej správe pre pojednávanie Súd pre verejnú službu oznámil účastníkom konania, že na posúdenie otázky, či si Komisia riadne splnila svoju povinnosť zaistiť bezpečnosť syna žalobcu a jeho rodiny, je potrebné vychádzať z článku 1e ods. 2 služobného poriadku, ktorý v súvislosti

s „primeranými bezpečnostnými normami“ odkazuje na minimálne požiadavky uplatniteľné podľa opatrení schválených v týchto oblastiach podľa zmlúv, medzi ktoré patria požiadavky stanovené smernicou 89/391. Súd pre verejnú službu vyzval účastníkov konania, aby vo svojich prednesoch uviedli, aký vplyv majú podľa ich názoru tieto ustanovenia na posúdenie podmienok vzniku mimozmluvnej zodpovednosti správneho orgánu v prejednávanej spore.

- 39 V tej istej prípravnej správe pre pojednávanie Súd pre verejnú službu okrem iného tiež požiadal Komisiu, aby špecifikovala, aký stupeň rizika platil v roku 2006 podľa jej útvarov pre úradníkov pôsobiacich v Maroku a či zo stupňa rizika stanoveného pre túto krajinu vyplývajú na základe interných smerníc GR pre vonkajšie vzťahy alebo iných textov osobitné bezpečnostné opatrenia. Žalobca totiž vo svojich podaniach (list z 25. februára 2008, sťažnosť z 10. septembra 2008 a návrh) s poukazom na písomnú odpoveď pani Ferrerovej-Waldnerovej zo 6. augusta 2007 na otázku člena Parlamentu tvrdil, že bezpečnostné a ochranné opatrenia boli stanovené a uplatňovali sa v ubytovacích priestoroch zamestnancov delegácií Komisie v tretích krajinách a že tieto opatrenia v tomto prípade neboli dodržané. V správe pripojenej k návrhu, ktorú vypracovali 4. októbra 2006 dvaja zodpovední predstavitelia útvarov poverených bezpečnosťou v rámci GR pre vonkajšie vzťahy a GR pre personál a administratívu vyslaní do Rabatu krátko po vražde syna a nevesty žalobcu, bolo navyše okrem iného uvedené: „bezpečnostné požiadavky týkajúce sa delegácie v Rabate a ubytovania zamestnancov už niekoľko mesiacov zodpovedajú skupine [III]. Z toho teda vyplýva požiadavka stráženia ubytovacích priestorov vyslaných zamestnancov.“
- 40 Na pojednávaní konanom 15. decembra 2009 Komisia vo svojom prednese priamo neodpovedala na dve otázky uvedené v prvej vete predchádzajúceho bodu, ktoré jej boli položené. Zdôraznila, že písomná odpoveď zo 6. augusta 2007 bola vypracovaná takmer jeden rok po dvojnásobnej vražde s cieľom objasniť typológiu opatrení stanovených v delegáciách v roku 2007, a teda nie je relevantná pre prejednanú vec.
- 41 V nadväznosti na otázku Súdu pre verejnú službu o existencii interných pravidiel týkajúcich sa bezpečnostných opatrení, ktoré sa vzťahovali na úradníkov delegácií pôsobiacich v tretích krajinách v roku 2006, Komisia odpovedala, že v tejto oblasti neexistuje nijaký text záväznej povahy a že povinnosť inštitúcie zabezpečiť ochranu svojich zamestnancov pôsobiacich v týchto delegáciách vyplýva len zo zásady riadnej správy vecí verejných, pričom inštitúcia disponuje v tejto oblasti širokou mierou voľnej úvahy. Komisia sa domnievala, že smernica 89/391 sa týka len pracovísk pracovníkov a že teda nemôže byť relevantná v prejednávanej spore, ktorý sa týka bezpečnosti súkromného ubytovania úradníka. Komisia spresnila, že účelom rozhodnutia z 26. apríla 2006 bolo „prebrať“ uvedenú smernicu do jej útvarov. Okrem toho v odpovedi na ostatné otázky Komisia trvala na tom, že povinnosť prijať určité ochranné opatrenia sa netýka súkromného ubytovania úradníkov delegácií.
- 42 Z diskusií na pojednávaní ďalej vyplývalo, že jednak útvary Komisie stanovujú v závislosti od viacerých kritérií klasifikáciu tretích krajín, v ktorých sídlia delegácie, podľa stupňa rizika, ktoré predstavujú dotknuté štáty (nízky, stredný alebo vysoký stupeň rizika), a jednak že Maroko bolo v roku 2006 zaradené do „vysokého“ stupňa rizika. Komisia tiež pripustila, že v dotknutých delegáciách musia byť prijaté a vykonané osobitné bezpečnostné opatrenia prispôbené „vysokému“ stupňu rizika.
- 43 Časť pojednávania konaného 15. decembra 2009 prebiehala na základe žiadosti Komisie s vylúčením verejnosti, pričom žalobca proti tomu nenamietal. V priebehu tejto časti pojednávania Komisia poskytla Súdu pre verejnú službu a žalobcovi niekoľko doplňujúcich vysvetlení, avšak nespomenula texty alebo dokumenty, bez ohľadu na ich právnu záväznosť alebo formu (rozhodnutia, interné smernice, odporúčania atď.), týkajúce sa bezpečnostných opatrení uvedených v predchádzajúcom bode. Komisia tiež poukázala na bezpečnostné kontroly a previerky, ktoré boli vykonané v prvom polroku 2006 v Rabate a ktoré sa týkali iba priestorov delegácie, avšak netýkali sa osemnástich „trvalých“ ubytovacích priestorov poskytnutých úradníkom delegácie.

- 44 Vzhľadom na to, že Súd pre verejnú službu sa domnieval, že na základe odpovedí, ktoré poskytla Komisia na pojednávaní, nezískal dostatok informácií, uznesením z 22. januára 2010 požiadal Komisiu, aby mu predložila texty alebo dokumenty, bez ohľadu na ich právnu záväznosť alebo formu, ktoré stanovujú, aké bezpečnostné opatrenia boli odporúčané/stanovené/predpísané v roku 2006 pre delegáciu v Rabate, ktoré zodpovedali stupňu rizika, ktorý vtedy platil pre Maroko, prípadné správy týkajúce sa kontrol a previerok vykonaných v Rabate v prvom polroku 2006 alebo dokumenty, ktoré opisujú obsah a výsledky týchto kontrol a previerok, nájomnú zmluvu na dočasné ubytovanie uzatvorenú medzi Komisiou a vlastníkom nehnuteľnosti, ako aj rozhodnutie z 26. apríla 2006.
- 45 Listom z 12. februára 2010 Komisia predložila tieto vyžiadané dokumenty, pričom uviedla, že jeden z nich – oznámenie zo 6. júna 2006, ktoré zaslal vedúci delegácie v Maroku riaditeľovi riaditeľstva pre vonkajšie vzťahy povereného bezpečnostnými otázkami v rámci GR pre vonkajšie vzťahy, pričom mu v prílohe zaslal správu o splnení úlohy zodpovedného regionálneho predstaviteľa pre bezpečnosť – by sa mal sprístupniť iba advokátom žalobcu, a to len v priestoroch kancelárie Súdu pre verejnú službu, bez možnosti zhotoviť si jeho kópiu. V tom istom liste Komisia spomenula, že existujú dva ďalšie dokumenty, ktoré vzhľadom na ich stupeň utajenia „Restreint UE“ podľa jej názoru nemôže predložiť a ktoré sú podľa jej názoru navyše irelevantné pre vyriešenie sporu, a ktoré je ochotná poskytnúť iba Súdu pre verejnú službu, a to pod podmienkou, že budú striktné dodržané bezpečnostné opatrenia rovnocenné bezpečnostným opatreniam stanoveným rozhodnutím Komisie 2001/844/ES, ESUO, Euratom z 29. novembra 2001, ktorým sa mení a dopĺňa rokovací poriadok Komisie (Ú. v. ES L 317, s. 1; Mim. vyd. 01/003, s. 353).
- 46 Súd pre verejnú službu sa domnieval, že jeden z týchto dvoch dokumentov s označením stupňa utajenia „Restreint UE“, ktorý Komisia označila ako „výňatok z dokumentu ‚normy a kritériá‘ GR [pre personál a administratívu – riaditeľstvo pre bezpečnosť] týkajúci sa bezpečnostných opatrení zodpovedajúcich skupine III pre trvalé ubytovanie“, môže mať osobitný význam pre rozhodnutie veci. Z tohto dôvodu uznesením zo 17. marca 2010 Súd pre verejnú službu požiadal Komisiu o predloženie tohto dokumentu. V tomto uznesení Súd pre verejnú službu špecifikoval bezpečnostné opatrenia, ktorým bude podliehať prístup k tomuto dokumentu, pričom okrem iného uviedol, že iba tajomník a zasadajúci sudcovia budú oprávnení nahliadnuť do dokumentu, a to len v priestoroch kancelárie, kde bude uschovaný, a že žalobca ani jeho advokát nebudú oprávnení do tejto písomnosti nahliadnuť.
- 47 Vo svojom uznesení zo 17. marca 2010 Súd pre verejnú službu uviedol, že ak by chcel založiť rozhodnutie sporu na tomto dokumente, bolo by potrebné posúdiť podmienky uplatnenia zásady kontradiktórnosti konania a ustanovení článku 44 ods. 1 rokovacieho poriadku v prejednávanej veci, keďže táto zásada a tieto ustanovenia môžu vyžadovať, aby mal žalobca aspoň čiastočný prístup k uvedenému dokumentu. V tejto súvislosti Súd pre verejnú službu poukázal na to, že samotná skutočnosť, že uvedený dokument je označený stupňom utajenia „Restreint UE“, ktorý predstavuje najnižší stupeň ochrany stanovený rozhodnutím 2001/844, nemôže byť dôvodom na úplné odmietnutie poskytnutia tohto dokumentu žalobcovi. Súd pre verejnú službu totiž po prvé uviedol, že dokumenty s označením stupňa utajenia „Restreint UE“ nepatria k dokumentom, ktoré sa považujú za „citlivé dokumenty“ na základe článku 9 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1049/2001 z 30. mája 2001 o prístupe verejnosti k dokumentom Európskeho parlamentu, Rady a Komisie (Ú. v. ES L 145, s. 43; Mim. vyd. 01/003, s. 331), a z toho vyvodil, že na takéto dokument sa teda môže vzťahovať všeobecná úprava stanovená týmto nariadením, ktorá stanovuje prístup k dokumentom inštitúcií, s výhradou výnimiek uvedených v článku 4 tohto nariadenia. Súd pre verejnú službu po druhé poukázal na to, že rozhodnutie 2001/844 stanovuje, že pôvodca utajovaného dokumentu môže rozhodnúť o znížení stupňa jeho utajenia alebo o jeho odtajnení.
- 48 Listom z 30. marca 2010, ktorý bol určený do vlastných rúk tajomníka Súdu pre verejnú službu, Komisia v zapečatenej obálke s doručenkou predložila dokument, ktorý sa skladal z piatich strán a ktorý obsahoval výňatky z dokumentu s názvom „Dokument o normách a kritériách“, vydanie 2006 („N & C édition 2006/DS3/A.W“, ďalej len „dokument z roku 2006 o bezpečnostných normách a kritériách bezpečnosti“) týkajúce sa bezpečnostných opatrení vzťahujúcich sa okrem iného na

ubytovacie priestory poskytnuté zamestnancom delegácií („staff houses“). V tom istom liste Komisia zdôraznila, že tento dokument predkladá „iba preto, aby Súd pre verejnú službu bol schopný overiť jeho dôvernosť v zmysle článku 44 ods. 2 rokovacieho poriadku.“ Opäť uviedla, že dokument z roku 2006 o bezpečnostných normách a kritériách bezpečnosti nepovažuje za relevantný pre vyriešenie sporu, a to najmä preto, lebo tento dokument sa týka len trvalých – a nie dočasných – ubytovacích priestorov poskytnutých zamestnancom delegácií v tretích krajinách. Komisia tiež uviedla, že v každom prípade je vylúčené, aby sa tento dokument odtajnil a čo i len čiastočne poskytol žalobcovi, keďže takéto zverejnenie by mohlo ohroziť bezpečnosť úradníkov delegácií v tretích krajinách. Komisia tiež uviedla, že nariadenie č. 1049/2001 sa na toto konanie nevzťahuje a že odmietnutie poskytnutia tohto dokumentu žalobcovi je v každom prípade odôvodnené dôvodmi verejnej bezpečnosti v súlade s článkom 4 ods. 1 uvedeného nariadenia. Komisia však uviedla, že ak by Súd pre verejnú službu dospel k záveru, že tento dokument je relevantný pre vyriešenie sporu, bolo by potrebné, aby Súd pre verejnú službu spolu s ňou skúmal podmienky potrebné na zosúladenie zásady kontradiktórnosti s ochranou dôvernosti informácií uvedených v tomto dokumente, „napríklad predložením zhrnutia dokumentu (pozri uznesenie Súdneho dvora zo 4. februára 1981, AM & S/Komisia, 155/79), do ktorého by bol oprávnený nahliadnúť iba advokát žalobcu podľa podmienok stanovených vo veci F-2/07 [Matos Martins/Komisia, v ktorej bol vydaný rozsudok Súdu pre verejnú službu z 15. apríla 2010].“

- 49 List Komisie z 30. marca 2010 bol doručený tajomníkovi Súdu pre verejnú službu 31. marca 2010. Zasadajúci sudcovia nahliadli do výňatkov z dokumentu z roku 2006 o bezpečnostných normách a kritériách bezpečnosti v priestoroch kancelárie.
- 50 Advokát žalobcu nahliadol v kancelárii Súdu pre verejnú službu do dokumentu spomenutého v prvej vete vyššie uvedeného bodu 45. Advokát žalobcu nemal prístup k výňatkom z dokumentu z roku 2006 o bezpečnostných normách a kritériách bezpečnosti.
- 51 Listom z 12. apríla 2010 žalobca predložil svoje pripomienky k dokumentom, ktoré predložila Komisia v nadväznosti na uznesenie z 22. januára 2010, a najmä k dokumentu, do ktorého mal možnosť nahliadnúť v kancelárii Súdu pre verejnú službu. V tomto liste žalobca zdôraznil, že tieto dokumenty preukazujú, že Komisia má povinnosť zaistiť bezpečnosť, ktorá sa vzťahuje aj na dočasné ubytovanie zamestnancov pôsobiacich v Maroku, a že medzi opatrenia, ktoré bola Komisia povinná prijať, patrí okrem iného zabezpečenie nepretržitého profesionálneho stráženia prostredníctvom špecializovanej spoločnosti. Takéto stráženie v tomto prípade nebolo zabezpečené, hoci mohlo byť zabezpečené za niekoľko dní. Takéto bezpečnostné opatrenie by určite odradilo vraha od spáchania trestných činov, ktorých sa dopustil, a prinajmenšom by umožnilo poskytnutie rýchlej zdravotníckej pomoci, ktoré mohlo zachrániť synovi žalobcu život.
- 52 Uznesením z 20. mája 2010 Súd pre verejnú službu nariadil Komisii, aby predložila ďalší výňatok z dokumentu z roku 2006 o bezpečnostných normách a kritériách bezpečnosti, ktorý sa týkal podmienok inštalácie mreží („installation requirements for grids“) vzťahujúcich sa na ubytovanie zamestnancov v delegáciách tretích krajín, ktoré patria do skupiny II alebo do skupiny III (ktoré zodpovedajú strednému a vysokému stupňu rizika). V uvedenom uznesení Súd pre verejnú službu špecifikoval, že predloženie tohto dokumentu a prístup k nemu bude podliehať rovnakým podmienkam, aké boli stanovené v uznesení Súdu pre verejnú službu zo 17. marca 2010.
- 53 Listom z 2. júna 2010 Komisia predložila svoje pripomienky k listu žalobcu z 12. apríla 2010. Vo svojich pripomienkach (ktorých body 57 až 60 boli sprístupnené iba advokátovi žalobcu v priestoroch kancelárie) Komisia zdôraznila, že pokiaľ ide o súkromné ubytovanie úradníkov pôsobiacich v delegácii, má širokú mieru voľnej úvahy a iba všeobecnú povinnosť náležitej starostlivosti. Jej mimozmluvná zodpovednosť môže vzniknúť iba v prípade dostatočne kvalifikovaného porušenia právneho pravidla, ktorého účelom je priznať práva jednotlivcom. Rozhodnutie z 26. apríla 2006 sa vzťahuje iba na pracoviská, a teda nevyžaduje prijatie akýchkoľvek bezpečnostných opatrení v ubytovacích priestoroch zamestnancov pôsobiacich v delegáciách, či už ide o trvalé alebo dočasné ubytovacie priestory. Jediným textom, ktorý odkazuje na bezpečnostné opatrenia týkajúce sa trvalého

ubytovania, sú usmernenia GR pre vonkajšie vzťahy pripojené k jej listu z 12. februára 2010. Tieto usmernenia obsahujú iba všeobecné odporúčanie ochrany sídiel a/alebo služobných ubytovacích priestorov určené vedúcim delegácie, pričom správne orgány priznávajú širokú mieru voľnej úvahy, pokiaľ ide o podmienky jeho vykonania. Vzhľadom na to, že ubytovanie syna žalobcu bolo iba dočasným ubytovaním, na základe právneho predpisu nebolo predpísané nijaké osobitné bezpečnostné opatrenie. Okrem toho syn žalobcu súhlasil s tým, že sa so svojou rodinou ubytuje v týchto ubytovacích priestoroch. V každom prípade toto dočasné ubytovanie bolo bezpečné a zahŕňalo bezpečnostné opatrenia, ktoré boli primerané vzhľadom na nízku mieru bežnej kriminality v Maroku, najmä strážnu službu porovnateľnú so strážnou službou stanovenou pre trvalé ubytovanie v dokumente z roku 2006 o bezpečnostných normách a kritériách bezpečnosti. Aj v prípade, ak by sa Komisia mohla dopustiť opomenutia, žalobca nepreukázal, že škoda bola priamo spôsobená namietanou nečinnosťou.

- 54 Listom z 8. júna 2010 Komisia predložila výňatok z dokumentu z roku 2006 o bezpečnostných normách a kritériách bezpečnosti, ktorý sa týkal podmienok inštalácie mreží. V tomto liste Komisia zdôraznila, že na rozdiel od toho, čo uviedol Súd pre verejnú službu vo svojom uznesení z 20. mája 2010, podmienky inštalácie mreží, ktoré sú uvedené v bode 54.3 dokumentu z roku 2006 o bezpečnostných normách a kritériách bezpečnosti, sa vzťahujú len na trvalé ubytovanie zamestnancov delegácií, ktoré patria do skupiny III, a nie na ubytovanie zaradené do skupiny II.
- 55 Zasadajúci sudcovia nahliadli do výňatku z dokumentu z roku 2006 o bezpečnostných normách a kritériách bezpečnosti, ktorý sa týkal podmienok inštalácie mreží, v priestoroch kancelárie.
- 56 Listom z 2. júla 2010 Súd pre verejnú službu oznámil účastníkom konania, že sa domnieva, že výňatky z dokumentu z roku 2006 o bezpečnostných normách a kritériách bezpečnosti sú relevantné pre vyriešenie sporu. Na základe návrhu, ktorý uviedla Komisia vo svojom liste z 30. marca 2010, informoval účastníkov konania o zámere Súdu pre verejnú službu vypracovať zhrnutie týchto výňatkov a založiť ich do spisu. Uviedol, že toto zhrnutie bude obsahovať niektoré časti uvedeného dokumentu (uvedené na stranách 37, 140 a 142, čiže tri strany zo siedmich strán, ktoré Komisia predložila Súdu pre verejnú službu). Účastníci konania boli vyzvaní, aby predložili svoje pripomienky k listu z 2. júla 2010.
- 57 Listom z 9. júla 2010 Komisia vzala na vedomie list Súdu pre verejnú službu z 2. júla 2010 a uviedla, že z naliehavých dôvodov ochrany bezpečnosti úradníkov delegácií v tretích krajinách, ktoré už uviedla vo svojich listoch z 30. marca a 8. júna 2010, môže súhlasiť iba s tým, aby zhrnutie dokumentu z roku 2006 o bezpečnostných normách a kritériách bezpečnosti odkazovalo na predmet príslušných častí tohto dokumentu, ale nie s tým, aby obsahovalo výňatky z uvedeného dokumentu. V nadväznosti na žiadosť Súdu pre verejnú službu Komisia listom z 22. septembra 2010 spresnila, čo sa má rozumieť zhrnutím „predmetu“ relevantných častí, pričom uviedla príklad možného zhrnutia bodu 54.3 uvedeného na strane 140 dokumentu z roku 2006 o bezpečnostných normách a kritériách bezpečnosti.
- 58 Listom z 13. júla 2010 žalobca oznámil Súdu pre verejnú službu, že súhlasí s návrhom, aby Súd pre verejnú službu vypracoval zhrnutie výňatkov z dokumentu z roku 2006 o bezpečnostných normách a kritériách bezpečnosti.
- 59 Listom zo 6. októbra 2010 Súd pre verejnú službu predložil Komisii návrh zhrnutia relevantných častí strán 37, 140 a 142 dokumentu z roku 2006 o bezpečnostných normách a kritériách bezpečnosti, pričom toto zhrnutie nepozostávalo z výňatkov z dokumentu, ale odkazovalo na predmet uvedených častí, ako navrhla Komisia.
- 60 Listom zo 6. októbra 2010 Súd pre verejnú službu požiadal žalobcu, aby oznámil, či si želá, aby bola jeho totožnosť utajená. Žalobca na túto žiadosť neodpovedal.

- 61 Listom z 19. októbra 2010 Komisia oznámila svoje pripomienky k návrhu zhrnutia, pričom požiadala Súd pre verejnú službu, aby v názve tohto návrhu vypustil zmienku o strane 37 dokumentu z roku 2006 o bezpečnostných normách a kritériách bezpečnosti.
- 62 Súd pre verejnú službu vyhovel tejto žiadosti Komisie a vypracoval konečné zhrnutie výňatkov z dokumentu z roku 2006 o bezpečnostných normách a kritériách bezpečnosti.
- 63 Toto zhrnutie bolo predložené Komisii. Pokiaľ ide o žalobcu, toto zhrnutie bolo sprístupnené iba advokátovi žalobcu v priestoroch kancelárie Súdu pre verejnú službu 30. novembra 2010.
- 64 Vzhľadom na dôkazy predložené po pojednávaní konanom 15. decembra 2009 sa Súd pre verejnú službu domnieval, že je potrebné druhé pojednávanie.
- 65 V prípravnej správe pre toto druhé pojednávanie Súd pre verejnú službu požiadal účastníkov konania, aby sa vo svojich prednesoch zamerali na tieto otázky:
- „1. Procesné otázky:
- a) V štádiu podania žiadosti o náhradu škody na základe článku 90 ods. 1 služobného poriadku žalobca nežiadal o náhradu morálnej ujmy; je prípustné, aby predložil takéto návrhy na náhradu škody v konaní pred Súdom pre verejnú službu?
- b) Patrí dokument z roku 2006 o bezpečnostných normách a kritériách bezpečnosti do právneho rámca sporu?
- c) Môže Súd pre verejnú službu pri posudzovaní otázky, či sa Komisia v tomto prípade dopustila pochybenia, vziať do úvahy relevantné výňatky z tohto dokumentu aj napriek tomu, že z legitímnych bezpečnostných dôvodov ich možno sprístupniť žalobcovi iba vo forme stručného zhrnutia? Nie je vzhľadom na spravodlivé vyváženie ochrany dôvernosti tohto dokumentu a práva žalobcu na účinné súdne preskúmanie za okolností tohto prípadu potrebné, aby sa Súd pre verejnú službu odchýlil od článku 44 ods. 1 rokovacieho poriadku (pozri analogicky [rozsudok ESLP z 19. februára 2009, A a i. v. Spojené kráľovstvo, č. 3455/05], najmä body 205 až 208)?
2. Hmotnoprávne otázky:
- a) Aký je právna záväznosť dokumentu z roku 2006 o bezpečnostných normách a kritériách bezpečnosti?
- b) Dopustila sa Komisia pochybenia pri vykonávaní bezpečnostných opatrení, ktoré sa vzťahovali na dočasné ubytovanie poskytnuté synovi žalobcu?
- c) Je príčinná súvislosť medzi prípadným pochybením Komisie a údajnou ujmovou priama a určitá?
- d) Za predpokladu, že Komisia sa dopustila pochybenia, ktoré má za následok vznik jej zodpovednosti, možno Komisiu z dôvodu prípadného pochybenia poškodených alebo z dôvodu konania tretej osoby považovať za zodpovednú za všetky vzniknuté škody, alebo len za časť z nich?
- e) Nahradila inštitúcia časť ujmy, ktorá priamo súvisí s pochybením Komisie, dostatočne?“
- 66 Pred pojednávaním Komisia listom z 26. novembra 2010 oznámila niektoré pripomienky k prípravnej správe pre pojednávanie, ktoré sa týkali otázky uvedenej v bode 1 písm. c) tejto správy. Komisia najmä zdôraznila, že podľa jej názoru správne vyváženiu potreby zachovať dôvernosť dokumentu z roku 2006 o bezpečnostných normách a kritériách bezpečnosti a práva žalobcu na obhajobu zodpovedá

zhrnutie, ktoré vypracoval Súd pre verejnú službu. Súd pre verejnú službu teda bez toho, aby porušil článok 44 ods. 1 svojho rokovacieho poriadku, nemôže založiť svoje posúdenie spisu na výňatkoch z dokumentu z roku 2006 o bezpečnostných normách a kritériách bezpečnosti, ktoré v tomto zhrnutí neboli uvedené. Komisia však uviedla, že v prípade, ak Súd pre verejnú službu dospeje k záveru, že výňatky z dokumentu z roku 2006 o bezpečnostných normách a kritériách bezpečnosti, ktoré mu predložila, obsahujú informácie, ktoré nie sú uvedené v zhrnutí, je ochotná zvážiť možnosť, aby Súd pre verejnú službu doplnil zhrnutie tak, aby bola naďalej zachovaná správna rovnováha medzi potrebou zachovať dôvernú dokumentu a právom žalobcu na obhajobu, a to pred druhým pojednávaním.

- 67 Listom zaslaným účastníkom konania faxom 2. decembra 2010 Súd pre verejnú službu špecifikoval, že v prejednávanej spore nejde o dosiahnutie správnej rovnováhy medzi zachovaním dôvernosti dokumentu a právom žalobcu na obhajobu, ale medzi zachovaním dôvernosti dokumentu a požiadavkami účinnej súdnej ochrany, pričom žalobcovi sa musí zabezpečiť účinná súdna ochrana, aj keď niektoré dokumenty, ktoré sú užitočné pre jeho žalobu, sa nachádzajú v držbe správneho orgánu. Súd pre verejnú službu vyzval účastníkov konania, aby v tejto súvislosti vychádzali z rozsudkov Súdného dvora z 13. júla 2006, *Mobistar* (C-438/04, bod 40) a zo 14. februára 2008, *Varec* (C-450/06, najmä body 52, 53 a výrok). Súd pre verejnú službu tiež požiadal Komisiu, aby pred pojednávaním uviedla, či je ochotná súhlasiť s tým, aby bolo v zhrnutí spomenuté, aké konkrétne bezpečnostné opatrenia (vlastnosti strážnej služby, poplašného systému, núdzových tlačidiel, mreží na ochranu okien) sú stanovené v dokumente z roku 2006 o bezpečnostných normách a kritériách bezpečnosti pre ubytovanie zamestnancov delegácií, ktoré patrí do stupňa rizika skupiny III. Súd pre verejnú službu spresnil, že k tomuto novému zhrnutiu bude mať prístup iba advokát žalobcu.
- 68 Listom doručeným do kancelárie Súdu pre verejnú službu faxom 3. decembra 2010 Komisia odpovedala, že nie je ochotná súhlasiť s tým, aby boli v zhrnutí spomenuté konkrétne bezpečnostné opatrenia stanovené v dokumente z roku 2006 o bezpečnostných normách a kritériách bezpečnosti.
- 69 V liste doručeným do kancelárie Súdu pre verejnú službu faxom 6. decembra 2010 žalobca uviedol, že dokument z roku 2006 o bezpečnostných normách a kritériách bezpečnosti je relevantný pre vyriešenie sporu. Po tom, čo poukázal na to, že zhrnutie, ktoré bolo sprístupnené jeho advokátovi, sa týka iba predmetu uvedeného dokumentu, a nie obsahu bezpečnostných opatrení, ktoré sú v ňom uvedené, žalobca požiadal, aby mu boli relevantné výňatky z tohto dokumentu z dôvodu jeho práva na účinnú súdnu ochranu a v súlade so zásadou rovnosti zbraní sprístupnené aspoň prostredníctvom jeho advokáta. Žalobca zdôraznil, že stupeň utajenia dokumentu z roku 2006 o bezpečnostných normách a kritériách bezpečnosti, ktorý je najnižším stupňom utajenia stanoveným rozhodnutím 2001/844, nemôže odôvodňovať odmietnutie sprístupnenia, proti ktorému namieta Komisia. V oblasti súťažného práva sú dokumenty s označením stupňa utajenia „Restreint UE“ obvykle dostupné účastníkom konania prostredníctvom prijatia nevyhnutných ochranných opatrení (zákaz zhotovovania fotokópií, sprístupnenie iba advokátom účastníkov konania). Ak by sa Súd pre verejnú službu domnieval, že nemôže doplniť zhrnutie, ktoré už vypracoval, ani poskytnúť žalobcovi výňatky z dokumentu z roku 2006 o bezpečnostných normách a kritériách bezpečnosti, Súd pre verejnú službu by mal na základe judikatúry (rozsudok *Varec*, už citovaný) Súdného dvora, odchyľne od článku 44 ods. 1 svojho rokovacieho poriadku, rozhodnúť o spore na základe zohľadnenia relevantných výňatkov z tohto dokumentu, ktoré má k dispozícii, a nemal by vychádzať len zo zhrnutia.
- 70 Druhé pojednávanie sa konalo 8. decembra 2010. Na pojednávaní Komisia vyhlásila, že v prípade, ak by Súd pre verejnú službu dospel k záveru, že dokument z roku 2006 o bezpečnostných normách a kritériách bezpečnosti sa vzťahuje na dočasné ubytovanie, nenamieta proti tomu, aby Súd pre verejnú službu rozhodol o spore nielen na základe zohľadnenia zhrnutia, ale aj na základe zohľadnenia relevantných výňatkov z tohto dokumentu.

Právny stav

I – O predmete žaloby

- 71 Hoci žalobca formálne navrhuje zrušenie rozhodnutia menovacieho orgánu z 3. februára 2009, treba poukázať na to, že takéto rozhodnutie, ktorým správny orgán zaujal stanovisko k nárokom žalobcu na náhradu škody, je neoddeliteľnou súčasťou správneho konania, ktoré predchádza podaniu žaloby o určenie zodpovednosti na Súde pre verejnú službu a ktoré len umožňuje žalobcovi uplatniť na Súde pre verejnú službu návrh na náhradu škody. V dôsledku toho návrhy na zrušenie, ktoré uplatnil žalobca, nemožno posudzovať nezávisle od návrhov na náhradu škody (pozri v tomto zmysle rozsudok Súdu prvého stupňa z 18. decembra 1997, Gill/Komisia, T-90/95, bod 45).
- 72 Z tohto dôvodu treba vychádzať z toho, že predmetom žaloby je iba náhrada ujmy, ktorá žalobcovi, zosnulému úradníkovi a jeho deťom vznikla v dôsledku konania Komisie.

II – O prípustnosti

A – Tvrdenia účastníkov konania

- 73 Komisia uvádza viaceré námietky neprípustnosti.
- 74 Po prvé tvrdí, že vo svojej žiadosti o náhradu škody z 25. februára 2008 podanej v súlade s článkom 90 ods. 1 služobného poriadku žalobca obmedzil svoje nároky na odškodnenie za materiálnu ujmu a nepredložil nijakú žiadosť, ktorou by sa domáhal náhrady morálnej ujmy. Návrh je teda v rozsahu, v akom sa týka náhrady morálnej ujmy zosnulého úradníka, jeho detí a žalobcu, neprípustný.
- 75 Po druhé, pokiaľ ide o morálnu ujmu zosnulého úradníka, článok 73 služobného poriadku nezaraďuje poškodeného medzi oprávnené osoby. Poškodený sa teda nemôže úspešne domáhať náhrady škody v rámci konania o určenie mimozmluvnej zodpovednosti na základe článku 236 ES. Vzhľadom na to, že zosnulý úradník nie je nositeľom nijakého práva na základe článku 73 služobného poriadku, teda na žalobcu podľa zásady *nemo dat quod non habet* nemohlo prejsť nijaké právo. Žalobou o náhradu škody podanou na základe článku 236 ES sa navyše možno domáhať len odškodnenia, ktoré prekračuje rámec odškodnenia stanoveného v článku 73 služobného poriadku, pričom takúto žalobu môžu podať len osoby, ktoré patria do osobnej pôsobnosti tohto ustanovenia.
- 76 Po tretie, pokiaľ ide o morálnu ujmu, ktorú utrpel žalobca, tento druh ujmy nebol spomenutý v sťažnosti z 10. septembra 2008, a teda je neprípustný. Okrem toho žalobca nepatrí medzi právnych nástupcov, na ktorých sa vzťahuje článok 73 služobného poriadku, a teda sa nemôže úspešne domáhať náhrady škody v rámci mimozmluvnej zodpovednosti v zmysle článku 236 ES.
- 77 Po štvrté, pokiaľ ide o morálnu ujmu, ktorú utrpeli deti zosnulého úradníka, tento druh ujmy nie je prípustný na podporu žaloby o náhradu škody založenej na článku 236 ES, keďže deťom poškodeného z článku 73 služobného poriadku nevyplýva nijaké právo. Okrem toho žalobca vôbec nepreukázal spôsobenú existenčnú škodu.
- 78 Po piate tvrdenie žalobcu, že ak by bol zosnulý úradník nažive, zanechal by svojim deťom oveľa vyššiu sumu, ako je suma vyplatená Komisiou na základe článku 73 služobného poriadku, nie je nijako preukázané a je úplne všeobecné. Okrem toho žalobca neuviedol nijaký alternatívny zdroj príjmov (napríklad prípadné príjmy zo životného poistenia, na ktoré by mal nárok zosnulý úradník a jeho manželka), ktorý by umožňoval určiť stratu príjmov, ktorá skutočne vznikla právnym nástupcom, ktorých je právnym zástupcom.

- 79 Po šieste druhý ani tretí žalobný dôvod uvedený v návrhu – čiže objektívna zodpovednosť Komisie za dovolené konanie a zodpovednosť na základe článku 24 služobného poriadku – neboli uvedené v žiadosti o náhradu škody z 25. februára 2008. Okrem toho tieto dva žalobné dôvody nie sú podložené nijakým dôkazom, ktorý by umožnil vyčísliť údajnú ujmu, a nie sú predmetom nijakého žalobného návrhu. Tieto žalobné dôvody teda treba vyhlásiť za neprípustné.
- 80 Napokon žalobca nepredložil nijaké plnomocenstvo od ostatných poručníkov detí zosnulého úradníka, ktoré by preukazovalo, že je oprávnený podať návrh v mene a na účet týchto detí. Nie je teda aktívne legitimovaný.

B – Posúdenie Súdom pre verejnú službu

- 81 V prvom rade je potrebné skúmať námietky neprípustnosti uvedené v bodoch 74 až 77 tohto rozsudku, ktoré sa týkajú návrhov žalobcu na náhradu morálnej ujmy.
- 82 V tejto súvislosti treba poukázať na to, že v systéme prostriedkov nápravy stanovenom článkami 90 a 91 služobného poriadku, keď ide výlučne o žalobu o náhradu škody v tom zmysle, že žaloba neobsahuje nijaký návrh na zrušenie určitého aktu, ale smeruje výlučne k náhrade ujmy údajne spôsobenej súborom pochybení alebo opomenutí, ktoré vzhľadom na to, že nemajú nijaký právny účinok, nemožno považovať za akty spôsobujúce ujmu, správne konanie sa musí nevyhnutne, pod sankciou neprípustnosti neskoršej žaloby, začať tým, že dotknutá osoba podá žiadosť, ktorou vyzve menovací orgán na náhradu údajnej ujmy, a prípadne pokračovať podaním sťažnosti proti rozhodnutiu o zamietnutí žiadosti (pozri najmä rozsudok Súdu prvého stupňa z 13. júla 1995, Saby/Komisia, T-44/93, bod 31).
- 83 Z ustálenej judikatúry navyše vyplýva, že návrhy predložené v konaní pred súdom Únie musia mať rovnaký predmet ako návrhy uvedené v sťažnosti a obsahovať len dôvody namietania založené na tom istom dôvode ako dôvody namietania uvedené v sťažnosti, pričom tieto dôvody namietania v sporovom konaní možno rozvinúť predložením žalobných dôvodov a tvrdení, ktoré nemusia byť v sťažnosti uvedené, ale s ňou úzko súvisia (pozri napríklad rozsudok Súdneho dvora z 23. apríla 2002, Campogrande/Komisia, C-62/01 P, bod 34).
- 84 Súd pre verejnú službu nedávno konštatoval, že pojem „dôvod“ treba vykladať extenzívne (rozsudok Súdu pre verejnú službu z 1. júla 2010, Mandt/Parlament, F-45/07, bod 119). Hoci toto smerovanie judikatúry je založené na rozhodnutí Súdu pre verejnú službu vo veci týkajúcej sa žaloby o neplatnosť, neznamená to, že ho nemožno použiť vo veci náhrady škody, pokiaľ budú zohľadnené osobitné znaky konania o náhradu škody. Vo veciach, ktoré sa týkajú výlučne náhrady škody, pojem „dôvod“ nie je vymedzený podľa „dôvodov namietania“ v zmysle judikatúry citovanej v predchádzajúcom bode, ale podľa „druhov ujmy“, ktoré dotknutý úradník uviedol vo svojej žiadosti o náhradu škody. Práve tieto druhy ujmy určujú predmet náhrady, ktorej sa domáha úradník, a v dôsledku toho aj predmet žiadosti, o ktorej musí správny orgán rozhodnúť.
- 85 Z úvah uvedených v troch predchádzajúcich bodoch vyplýva, že návrhy na náhradu škody založené na rôznych druhoch ujmy sú v konaní pred Súdom pre verejnú službu prípustné iba v prípade, ak ešte pred ich uplatnením bola najprv správne orgánu adresovaná žiadosť, ktorá má rovnaký predmet a je založená na rovnakých druhoch ujmy, a následne bola podaná sťažnosť proti rozhodnutiu správneho orgánu, ktorý o tejto žiadosti výslovne alebo implicitne rozhodol.
- 86 To nebráni dotknutému úradníkovi v tom, aby upravil sumu nárokov uvedených vo svojej žiadosti adresovanej správne orgánu, najmä ak neskôr dôjde k zhoršeniu jeho ujmy alebo ak rozsah jeho škôd možno zistiť alebo posúdiť až po podaní tejto žiadosti (pozri v tomto zmysle o možnosti vyčísliť

ujmu v štádiu podania návrhu rozsudok Súdneho dvora z 23. septembra 2004, Hectors/Parlament, C-150/03 P, bod 62), avšak pod podmienkou, že druhy ujmy, na základe ktorých žiada o odškodnenie, boli v tejto žiadosti uvedené.

- 87 Hoci sa žalobca v tomto prípade domáha náhrady škodlivých následkov tých istých skutočností, ktoré sú uvedené v jeho žiadosti z 25. februára 2008, jeho návrhy na náhradu škody sú založené na náhrade rôznych druhov morálnej ujmy, ktorá bola spôsobená jemu, jeho zosnulému synovi a jeho vnúčatám.
- 88 Je však nesporné, že v žiadosti o náhradu škody obsiahnutej v jeho liste z 25. februára 2008 sa žalobca domáhal iba náhrady materiálnej ujmy a vôbec neuviedol druhy morálnej ujmy, ktoré uvádza v konaní pred Súdom pre verejnú službu.
- 89 Je pravda, že vo svojej sťažnosti sa žalobca následne domáhal nielen náhrady materiálnej ujmy, ale aj morálnej ujmy, čo umožnilo správnomu orgánu zaujať stanovisko k týmto druhom ujmy v rozhodnutí o zamietnutí sťažnosti, ešte pred podaním žaloby. Túto časť rozhodnutia o zamietnutí sťažnosti však treba považovať za prvé rozhodnutie prijaté správnym orgánom v súvislosti s uvedenými druhmi ujmy. Žalobca však nepodal sťažnosť proti tomuto poslednému rozhodnutiu, hoci to mal urobiť, a teda nedodrжал dvojfázové správne konanie, ktoré podmieňuje prípustnosť návrhov na náhradu škody založených na týchto druhoch ujmy.
- 90 Pokiaľ ide o argumentáciu založenú na rozsudku Súdneho dvora z 26. januára 1989, Koutchoumoff/Komisija (224/87), ktorú žalobca uviedol na druhom pojednávaní, nemožno ju uznať. Hoci totiž Súdny dvor v tomto rozsudku pripustil, že úradník je oprávnený predložiť návrhy na náhradu škody po prvý raz v súdnom konaní, urobil to preto, lebo z napadnutia zákonnosti aktu, ktorý spôsobil ujmu dotknutej osobe, uvedeného v sťažnosti mohla vyplývať žiadosť o náhradu ujmy spôsobenej týmto aktom. Prejednávaný spor sa však týka výlučne náhrady škody a nesúvisí s napadnutím zákonnosti rozhodnutia, ktoré by spôsobovalo žalobcovi ujmu.
- 91 Z toho dôvodu treba návrhy na náhradu morálnej ujmy v tomto konaní zamietnuť ako neprípustné bez toho, aby bolo potrebné skúmať ostatné námietky neprípustnosti vznesené voči nim.
- 92 Po druhé, pokiaľ ide o tvrdenia Komisie uvedené v bode 78 tohto rozsudku, Súd pre verejnú službu zastáva názor, že súvisia s otázkou, či žalobca vzhľadom na sumy, ktoré Komisia už vyplatila z dôvodu plnení podľa služobného poriadku, stratil akýkoľvek záujem na konaní, pričom táto otázka bude analyzovaná ďalej v rámci vecného skúmania prvého žalobného dôvodu.
- 93 Po tretie, pokiaľ ide o námietky neprípustnosti vznesené voči druhému a tretiemu žalobnému dôvodu, ktoré sú uvedené v bode 79 tohto rozsudku, vzhľadom na informácie, ktoré má Súd pre verejnú službu k dispozícii na rozhodnutie vo veci samej, a z dôvodov súvisiacich s riadnym výkonom spravodlivosti je potrebné najprv skúmať, či môže vzniknúť objektívna zodpovednosť inštitúcie za dovolené konanie, alebo či môže byť zodpovednosť inštitúcie založená na ustanoveniach článku 24 služobného poriadku. Ak Súd pre verejnú službu dospeje k záveru, že nároky žalobcu na náhradu škody založené na týchto dvoch žalobných dôvodoch nie sú dôvodné a že žaloba sa musí zamietnuť, nebude potrebné skúmať tieto námietky neprípustnosti (rozsudok Súdneho dvora z 26. februára 2002, Rada/Boehringer, C-23/00 P, bod 52; rozsudok Súdu prvého stupňa z 22. mája 2008, Ott a i./Komisia, T-250/06 P, body 75 a 76; rozsudky Súdu pre verejnú službu zo 14. novembra 2006, Villa a i./Parlament, F-4/06, bod 21, a z 20. januára 2009, Klein/Komisija, F-32/08, bod 20).
- 94 Po štvrté, pokiaľ ide napokon o námietku neprípustnosti založenú na tom, že žalobca nie je aktívne legitimovaný konať ako právny zástupca právnych nástupcov zosnulého úradníka, keďže nezískal súhlas ostatných poručníkov týchto právnych nástupcov, treba poukázať na to, že žalobca, ktorý bol listom Súdu pre verejnú službu z 15. júna 2010 vyzvaný, aby predložil dokument, ktorý preukazuje, že koná so súhlasom týchto ďalších poručníkov, listom zo 17. júna 2010 predložil plnomocenstvo

podpísané týmito poručníkmi. Súd pre verejnú službu teda môže na základe článku 36 rokovacieho poriadku konštatovať, že návrh zodpovedá požiadavkám článku 35 ods. 1 písm. b) tohto rokovacieho poriadku. Túto námietku neprípustnosti teda treba vylúčiť.

- 95 Aj v prípade, ak by nepredloženie takého plnomocenstva pri podaní návrhu nebolo možné v priebehu konania napraviť, Súd pre verejnú službu v každom prípade pripomína, že Súdny dvor už rozhodol, že skutočnosť, že určitý subjekt nepreukáže svoju procesnú spôsobilosť podľa vnútroštátneho práva, tomuto subjektu nevyhnutne nebráni v tom, aby sa mohol obrátiť na súd Únie (pozri v tomto zmysle v súvislosti so vznikajúcou spoločnosťou, ktorej účasť na verejnom obstarávaní a platnosť jej ponuky Komisia pripustila, rozsudok Súdneho dvora z 28. októbra 1982, Groupement des Agences de voyages/Komisija, 135/81).
- 96 Okrem toho v tomto prípade Komisia vo svojej odpovedi na sťažnosť žalobcu vôbec neuviedla, že žalobca môže konať iba v zhode s ostatnými porúčiteľmi právnych nástupcov zosnulého úradníka, hoci sťažnosť predstavovala poslednú procesnú etapu pred podaním žaloby.

III – O veci samej

A – O prvom žalobnom dôvode založenom na tom, že Komisia si nesplnila svoju povinnosť zabezpečiť ochranu svojho úradníka

1. Tvrdenia účastníkov konania

- 97 Podľa žalobcu je podmienka vzniku mimozmluvnej zodpovednosti Komisie týkajúca sa protiprávnosti konania tejto inštitúcie splnená. Komisia totiž zanedbala dodržiavanie všeobecnej povinnosti zaistiť bezpečnosť, ktorá jej prináleží ako zamestnávateľovi a ktorá priamo vyplýva z povinnosti poskytnúť pomoc stanovenej v článku 24 prvom odseku služobného poriadku a ktorá má osobitný význam, pokiaľ ide o úradníkov pôsobiacich v tretej krajine a ich rodinu.
- 98 Komisia si nesplnila svoju povinnosť poskytnúť zosnulému úradníkovi a jeho rodine bezpečné ubytovanie, pričom táto povinnosť je o to dôležitejšia, že úradník je na základe článku 5 ods. 1 prílohy X služobného poriadku povinný využívať ubytovanie, ktoré mu inštitúcia poskytne. O nedbanlivosti Komisie svedčí skutočnosť, že náhodný zločinec, ktorý bol navyše pod vplyvom alkoholu a omamných látok, sa ľahko dostal dovnútra domu, v ktorom býval zosnulý úradník, bez vlámania a bez toho, aby musel prekonať akúkoľvek prekážku. Komisia sa vôbec neubezpečila, či mreže na oknách jedálne predstavujú účinnú prekážku. Tieto mreže však neplnili svoju funkciu dostatočne. Pokiaľ ide o skutočnosť, že okno tejto miestnosti bolo otvorené, nie je preukázaná a v každom prípade nemožno na základe nej zbaviť Komisiu jej zodpovednosti. Okrem toho Komisia by mala byť zodpovedná za neprítomnosť nočného strážnika v čase vlámania. Neboli navyše prijaté ani také málo nákladné, avšak účinné opatrenia, ako je inštalácia poplašného systému a/alebo núdzového tlačidla, hoci autorka písomnej odpovede z 6 augusta 2007 ich označila za „štandardné“ bezpečnostné opatrenia.
- 99 Pokiaľ ide o súhlas, ktorý zosnulý úradník udelil v čase, keď mu bolo poskytnuté dočasné ubytovanie, tento nemôže v nijakom prípade zbaviť Komisiu jej povinností v oblasti bezpečnosti. Syn žalobcu si navyše toto ubytovanie, ktoré prenajala Komisia pred jeho príchodom do Rabatu, nevybral.
- 100 Žalobca uvádza, že vôbec netvrdí, že Komisia bola povinná zabezpečiť absolútnu bezpečnosť zosnulého úradníka a jeho rodiny, ale len že neboli prijaté minimálne, účinné a primerané opatrenia, ktoré mohli predstavovať konkrétnu ochranu pre bezpečnosť jeho syna a jeho rodiny.

- 101 Komisia poukazuje na judikatúru, podľa ktorej úradník – alebo jeho právni nástupcovia – ktorý má nárok na plnenia stanovené v článku 73 služobného poriadku, môže úspešne podať žalobu o určenie mimozmluvnej zodpovednosti proti dotknutej inštitúcii iba v prípade, ak tieto dávky nepostačujú na náhradu vzniknutých škôd. Túto judikatúru možno použiť aj v prípade ostatných plnení podľa služobného poriadku, ktoré boli v prejednávanej spore vyplatené právnym nástupcom zosnulého úradníka. Žalobca, na ktorom spočíva dôkazné bremeno, však nepreukázal, že sumy vyplatené Komisiou v prejednávanej veci sú v tomto smere nepostačujúce. Komisia má teda pochybnosti o záujme žalobcu na konaní, aspoň pokiaľ ide o údajnú morálnu ujmu. Pokiaľ ide o materiálnu ujmu, žalobca pri stanovovaní výšky odškodnenia, ktorého sa domáha, vôbec nezohľadnil plnenia podľa služobného poriadku priznané právnym nástupcom zosnulého úradníka, hoci podľa vyššie uvedenej judikatúry je vylúčené, aby dodatočná žaloba o určenie mimozmluvnej zodpovednosti viedla k dvojnásobnému odškodneniu za tú istú ujmu.
- 102 Komisia nespochybňuje skutočnosť, že ako zamestnávateľ má všeobecnú povinnosť zaistiť bezpečnosť, avšak v súvislosti s tvrdeniami žalobcu namieta, že prijala primerané ochranné opatrenia, ktoré si situácia vyžadovala, v dôsledku čoho je vylúčené, že by sa mohla dopustiť pochybenia. Tvrdenia týkajúce sa obrany Komisie v súvislosti s týmito otázkami boli uvedené v bode 53 tohto rozsudku. Okrem toho Komisia zastáva názor, že za škody, na ktoré poukazuje žalobca, zodpovedá výlučne samotný páchatel. Syn žalobcu tiež konal do určitej miery nedbanlivo, čo prispelo ku vzniku škody, najmä tým, že sa pred svojím odchodom do Maroka nezúčastnil na informačných stretnutiach týkajúcich sa bezpečnosti organizovaných Komisiou pre osoby vyslané do delegácie v tretej krajine a že počas noci dvojnásobnej vraždy nechal otvorené okno domu, v ktorom bol ubytovaný.
- 103 Po tom, čo sa v priestoroch kancelárie Súdu pre verejnú službu oboznámil so zhrnutím výňatkov z dokumentu z roku 2006 o bezpečnostných normách a kritériách bezpečnosti, právny zástupca žalobcu zdôraznil, že tento dokument je pre Komisiu záväzný a že stanovuje podmienky, ktoré si inštitúcia sama stanovila v súvislosti s výkonom svojej diskrečnej právomoci. Tiež uviedol, že Komisia napriek tomu, že vedela o rizikách, ktoré hrozia jej úradníkom pôsobiacim v Maroku, nedodržala nijaké z opatrení predpísaných týmto dokumentom. Ak by Komisia tieto opatrenia dodržala, k dvojnásobnej vražde by nedošlo. Okrem toho, ak by bezpečnostné opatrenia stanovené v dokumente z roku 2006 o bezpečnostných normách a kritériách bezpečnosti boli vykonané, syn žalobcu by mohol ohlásiť poplach a nemusel by podľahnúť svojim zraneniam. Bol teda pozbavený nádeje na prežitie. Príčinná súvislosť medzi pochybením Komisie a škodami je jednoznačne preukázaná. Zodpovednosť Komisie nezmierňuje akékoľvek pochybenie zavraždeného úradníka.
- 104 Komisia uviedla, že dokument z roku 2006 o bezpečnostných normách a kritériách bezpečnosti sa nevzťahuje na dočasné ubytovanie, aké bolo poskytnuté synovi žalobcu, a že v každom prípade stanovuje iba odporúčania, a nie opatrenia záväznej povahy. Správny orgán teda v tomto prípade disponoval širokou mierou voľnej úvahy, pričom zjavne neprekročil jej hranice, keďže ochranné opatrenia vykonané v tomto prípade boli dostatočné a primerané.

2. Posúdenie Súdom pre verejnú službu

a) O námietke Komisie založenej na tom, že údajná ujma bola v celom rozsahu nahradená

- 105 V prvom rade je potrebné skúmať, či žalobca spĺňa podmienku preukázania nahraditeľnej ujmy, bez ktorej by sa jeho žaloba o náhradu škody musela zamietnuť. Komisia totiž tvrdí, že ujma, na ktorú poukazuje žalobca, bola v celom rozsahu nahradená plneniami podľa služobného poriadku vyplatenými právnym nástupcom zosnulého úradníka. Jedna z podmienok vzniku zodpovednosti Únie, konkrétne dôkaz o existencii nenahradenej ujmy, teda nie je splnená, takže žaloba by sa mala hneď zamietnuť bez toho, aby bolo potrebné skúmať, či sa Komisia dopustila pochybenia. Žalobca na druhej strane tvrdí, že plnenia podľa služobného poriadku, ktoré majú paušálnu povahu, sú úplne nedostačujúce na zabezpečenie primeranej náhrady značnej materiálnej a morálnej ujmy spôsobenej

v prejednávanej veci, ktorá v dejinách inštitúcií Únie nemá obdobu. Podľa judikatúry je vzhľadom na výnimočnú povahu okolností sporu potrebné poskytnúť doplnkové odškodnenie (rozsudok Súdneho dvora z 8. októbra 1986, Leussink/Komisnia, 169/83 a 136/84).

- 106 V tejto súvislosti Súdny dvor rozhodol, že z dôvodu paušálnej povahy plnení stanovených služobným poriadkom v prospech právnych nástupcov zosnulého úradníka sú títo právni nástupcovia oprávnení žiadať od inštitúcie doplnkové odškodnenie, ak je táto inštitúcia zodpovedná za smrť úradníka a ak plnenia podľa služobného poriadku nepostačujú na zabezpečenie úplnej náhrady vzniknutej ujmy (pozri v tomto zmysle rozsudok Leussink/Komisnia, už citovaný, bod 13; rozsudok Súdneho dvora z 9. septembra 1999, Lucaccioni/Komisnia, C-257/98 P, body 22 a 23).
- 107 Prináleží v prvom rade účastníkovi konania, ktorý uplatnil zodpovednosť Únie, aby predložil presvedčivé dôkazy, pokiaľ ide o existenciu alebo rozsah ujmy, ktorú uvádza, a preukázal príčinnú súvislosť medzi touto škodou a sporným konaním inštitúcií (pozri najmä rozsudky Súdneho dvora z 21. mája 1976, Roquette frères/Komisnia, 26/74, body 22 a 23, a zo 7. mája 1998, Somaco/Komisnia, C-401/96 P, bod 71).
- 108 Je pravda, že argumentácia Komisie založená na tom, že náhrada poskytnutá prostredníctvom plnení podľa služobného poriadku je dostačujúca, sa javí ako námietka neprípustnosti, keďže Komisia sa zrejme domnieva, že žalobca už nemá záujem na konaní. V súlade s ustálenou judikatúrou by sa teda bolo možné domnievať, že prináleží žalovanej, ktorá namieta nedostatok záujmu žalobcu na konaní, aby preukázala, že existuje takáto prekážka prípustnosti žaloby.
- 109 Takýto výklad argumentácie Komisie však nemožno prijať. Tvrdenie Komisie totiž spočíva v zdôraznení, že žalobca nespĺňa jednu z hmotnoprávnych podmienok vzniku mimozmluvnej zodpovednosti Únie, ktorou je preukázanie nahraditeľnej ujmy. Vzhľadom na to, že prináleží žalobcovi, aby preukázal existenciu a rozsah ujmy, náhrady ktorej sa domáha, jemu prináleží, aby predložil dôkaz o tom, že ujma, ktorú uvádza, nebola v celom rozsahu nahradená prostredníctvom plnení podľa služobného poriadku (pozri v tomto zmysle rozsudok Lucaccioni/Komisnia, už citovaný, bod 16).
- 110 V tomto prípade Súd pre verejnú službu zastáva názor, že žalobca v tomto smere predložil dostatočné dôkazy.
- 111 V prvom rade predpoklad, z ktorého žalobca vychádzal pri odhade sumy žiadanej z dôvodu materiálnej ujmy, ktorá predstavuje aspoň približné posúdenie finančnej straty, ktorú utrpeli právni nástupcovia zosnulého úradníka, konkrétne predpoklad, že zosnulý úradník by mohol vykonávať svoju činnosť až do dôchodkového veku, sa javí byť reálny a primeraný, hoci je pravda, že takto zohľadnené obdobie predstavuje 26 rokov. Suma 2 552 837,96 eura spomenutá v návrhu, ktorá zodpovedá sume platov, ktoré by syn žalobcu poberal, ak by vykonával svoju činnosť až do dôchodkového veku, teda nie je apriórne neprimeraná. Okrem toho žalobca nepredložil nijakú žiadosť z dôvodu straty nárokov na dôchodok, ktoré by jeho syn mohol získať v priebehu toho istého obdobia, hoci súdy Únie pripúšťajú, že tieto nároky možno vziať do úvahy pri posudzovaní materiálnej ujmy (pozri rozsudky Súdu prvého stupňa z 5. októbra 2004, Sanders a i./Komisnia, T-45/01, bod 167, a z 12. júla 2007, Sanders a i./Komisnia, T-45/01, body 87 až 90).
- 112 Ďalej treba poukázať na to, že takto vypočítaná suma prekračuje celkovú sumu plnení podľa služobného poriadku, ktoré Komisia vyplatila a vyplatí právnym nástupcom zosnulého úradníka, aj v prípade, ktorý uviedla Komisia v bode 54 vyjadrenia k žalobe, že uvedené plnenia sa budú vyplácať, až kým osirelé deti nedovršia vek 26 rokov (suma odhadovaná v tomto prípade na 2 478 375,47 eura).
- 113 Napokon suma 2 552 837,96 eura, ktorú uviedol žalobca, bola prehodnotená na sumu, ktorá sa blíži k štyrom miliónom eur, v tabuľke, ktorú predložil na prvom pojednávaní, s cieľom zohľadniť najmä povýšenia do vyšších platových tried, ktoré by jeho syn podľa jeho názoru dosiahol. Je pravda, že tieto povýšenia majú prirodzene hypotetickú povahu, keďže úradníci nemajú nárok na takéto služobné

postup. Okrem toho treba zdôrazniť, že Komisia priznala zosnulému úradníkovi výnimočné zvýhodnenie v podobe povýšenia do vyššej platovej triedy po smrti, ktoré sa zohľadnilo pri výpočte plnení podľa služobného poriadku vyplatených právny nástupcom dotknutej osoby. Je však primerané domnievať sa, že vyššie uvedená suma 2 552 837,96 eura by sa mala z viacerých dôvodov zvýšiť, prinajmenšom v súvislosti so zvýšeniami platového stupňa, ktoré by zosnulý úradník mohol dosiahnuť v závislosti od počtu odpracovaných rokov (pre presnejšie určenie sumy materiálnej ujmy pozri body 199 a 200 tohto rozsudku).

- 114 Vzhľadom na údaje poskytnuté žalobcom v prípade, ak by Komisia v celom rozsahu zodpovedala za celú vzniknutú materiálnu ujmu, nemožno vylúčiť, že plnenia podľa služobného poriadku vyplatené dotknutým osobám, ktoré sú úplnými maloletými sirotami, sú nedostatočné na zabezpečenie úplnej náhrady značnej materiálnej ujmy, ktorá im vznikla. Na rozdiel od toho, čo Komisia uviedla na pojednávaní, skutočnosť, že sumy mesačne vyplácané právny nástupcom zosnulého úradníka z dôvodu plnení podľa služobného poriadku prekračujú sumu platu, ktorú by tento úradník získal v júni 2009, nespochybňuje tento záver. Uvedený plat sa totiž mohol vyplácať synovi žalobcu, ako už bolo uvedené, až kým by nedosiahol dôchodkový vek, čiže počas dlhšieho obdobia, ako je obdobie stanovené na vyplácanie plnení podľa služobného poriadku jeho právny nástupcom.
- 115 Komisia teda nie je oprávnená tvrdiť, že žaloba žalobcu o náhradu škody sa musí bez ďalšieho zamietnuť, keďže žalobca nepreukázal, že údajná ujma nebola v celom rozsahu nahradená prostredníctvom plnení podľa služobného poriadku, ktoré už boli priznané právny nástupcom jeho syna.
- b) O výhrade založenej na tom, že Komisia sa dopustila pochybenia pri plnení povinnosti zaistiť bezpečnosť zosnulého úradníka a jeho rodiny

O podmienkach vzniku mimozmluvnej zodpovednosti Komisie

- 116 Z ustálenej judikatúry súdov Únie vyplýva, že spor medzi úradníkom a inštitúciou, ktorej podlieha alebo podliehal, týkajúci sa náhrady škody v prípade, ak má svoj pôvod v pracovnom pomere, ktorý spája alebo spájajú dotknutú osobu a inštitúciu, patrí do pôsobnosti článku 236 ES a článkov 90 a 91 služobného poriadku a nepatrí do pôsobnosti článkov 235 ES a 288 ES (rozsudky Súdneho dvora z 22. októbra 1975, Meyer-Burckhardt/Komisia, 9/75, bod 7; zo 17. februára 1977, Reinartz/Komisia a Rada, 48/76, bod 10; uznesenie Súdneho dvora z 10. júna 1987, Pomar/Komisia, 317/85, bod 7; rozsudok Súdneho dvora zo 7. októbra 1987, Schina/Komisia, 401/85, bod 9; uznesenie Súdu prvého stupňa z 26. júna 2009, Marcuccio/Komisia, T-114/08 P, body 12, 13 a 24; rozsudok Súdu pre verejnú službu z 11. mája 2010, Nanopoulos/Komisia, F-30/08, body 130 až 133, o ktorom sa rozhoduje v odvolacom konaní pred Všeobecným súdom Európskej únie, vec T-308/10 P). Túto judikatúru možno použiť v spore medzi právny nástupcami zosnulého úradníka alebo ich právny zástupcom a inštitúciou, ktorej tento úradník podliehal, keďže takýto spor má svoj pôvod v pracovnom pomere medzi týmto úradníkom a uvedenou inštitúciou.
- 117 Zodpovednosť inštitúcie v rámci článku 236 ES predpokladá splnenie viacerých podmienok, ktorými sú existencia nesprávneho služobného postupu alebo protiprávneho konania inštitúcie, existencia určitej a vyčísliteľnej ujmy, ako aj existencia príčinnej súvislosti medzi pochybením a údajnou ujmov (pozri v tomto zmysle rozsudky Súdu prvého stupňa z 13. decembra 1990, Moritz/Komisia, T-20/89, bod 19; z 9. februára 1994, Latham/Komisia, T-82/91, bod 72, a z 21. februára 1995, Moat/Komisia, T-506/93, bod 46). Vzhľadom na to, že tieto podmienky musia byť splnené kumulatívne, skutočnosť, že jedna z nich nie je splnená, postačuje na zamietnutie žaloby o náhradu škody (rozsudok Lucaccioni/Komisia, už citovaný, bod 14).

- 118 Pokiaľ ide o prvú z týchto podmienok, ktorú Súd pre verejnú službu preskúma ako prvú, treba zdôrazniť, že aj v prípade, ak by nešlo o zákonnosť rozhodovacieho postupu, ale o nesprávnosť iného ako rozhodovacieho postupu, ako je to v tomto prípade, súd Únie musí v rámci relevantných okolností veci, o ktorej rozhoduje, vziať do úvahy mieru voľnej úvahy, ktorou disponoval správny orgán v čase sporných skutočností.
- 119 Keď inštitúcia disponuje širokou mierou voľnej úvahy, najmä keď nie je povinná konať určitým spôsobom na základe príslušných právnych predpisov, rozhodujúcim kritériom pre posúdenie splnenia prvej podmienky je kritérium zjavného a hrubého prekročenia obmedzení vzťahujúcich sa na túto diskrečnú právomoc. Keď sa správny orgán nedopustil nijakého zjavného pochybenia, nemožno mu vytýkať nijaké protiprávne konanie a jeho zodpovednosť je teda vylúčená. Napríklad začatie vyšetrovania, na konci ktorého je dotknutý úradník zbavený obvinenia, nemôže viesť k vzniku zodpovednosti inštitúcie, ak je rozhodnutie o začatí vyšetrovania založené na súbore dostatočných a relevantných dôkazov a z tohto dôvodu nie je zjavne nesprávne (pozri v tomto zmysle rozsudok Súdu pre verejnú službu z 2. mája 2007, Giraudy/Komisia, F-23/05, body 104, 105 a 167).
- 120 Naproti tomu, keď je miera voľnej úvahy správneho orgánu podstatne obmedzená či dokonca vylúčená, samotné porušenie práva Únie môže postačovať na preukázanie existencie dostatočne kvalifikovaného porušenia, ktoré môže viesť k vzniku zodpovednosti inštitúcie (rozsudok Súdneho dvora zo 4. júla 2000, Bergaderm a Goupil/Komisia, C-352/98 P, bod 44). Keď teda správny orgán musí konať určitým spôsobom, ktorý vyplýva z platných predpisov, z dodržiavania všeobecných zásad alebo základných práv alebo z pravidiel, ktoré si sám stanovil, samotné nesplnenie takejto povinnosti môže viesť k vzniku zodpovednosti dotknutej inštitúcie.
- 121 Na základe toho súdy Únie konštatovali, že došlo k vzniku zodpovednosti inštitúcie, ktorá si nespĺnila povinnosť náležitej starostlivosti, ktorá jej prináleží ako zamestnávateľovi, pokiaľ ide o kontrolu, údržbu a používanie služobného vozidla, v ktorom cestoval úradník v čase nehody (rozsudok Leussink/Komisia, už citovaný, body 15 až 17); inštitúcie, ktorá neupozornila úradníka na existenciu choroby, ktorá vyplývala z jeho spisu, hoci bola povinná upozorniť dotknutú osobu na konanie nebezpečné jej zdravie (rozsudok Súdu prvého stupňa z 18. decembra 1997, Gill/Komisia, už citovaný, bod 34); inštitúcie, ktorej zdravotná služba neinformovala úradníka o rizikových faktoroch, ktoré môžu viesť k vzniku choroby (rozsudok Súdu prvého stupňa z 25. septembra 1991, Nijman/Komisia, T-36/89, bod 37) alebo inštitúcie, ktorá v primeranej lehote nerozhodla o žiadosti o uznanie choroby za chorobu z povolania (rozsudok Súdu prvého stupňa z 11. apríla 2006, Angeletti/Komisia, T-394/03, body 161 a 167).
- 122 Hoci Komisia s poukazom na rozsudky Súdu prvého stupňa z 8. júla 2008, Franchet a Byk/Komisia (T-48/05, body 95 až 97), a z 10. decembra 2008, Nardone/Komisia (T-57/99, bod 162), tvrdí, že prvá podmienka vzniku mimozmluvnej zodpovednosti správneho orgánu predpokladá vo všetkých prípadoch preukázanie dostatočne kvalifikovaného porušenia právneho pravidla, ktorého účelom je priznať práva jednotlivcom, podľa ustálenej judikatúry je takáto podmienka relevantná pre žaloby o náhradu škody podané jednotlivcami na základe článku 288 ES, ale nevzťahuje sa na žaloby o náhradu škody, ktoré majú svoj pôvod v pracovnom pomere medzi úradníkom a jeho inštitúciou. Súdny Únie najmä v rozsudkoch spomenutých v predchádzajúcom bode vyvodili existenciu pochybenia správneho orgánu iba zo zistenia, že došlo k protiprávnemu konaniu, bez toho, aby uviedli, že išlo o „dostatočne kvalifikované“ porušenie, alebo overili, či porušené pravidlo bolo možné považovať za pravidlo, ktorého účelom je priznať práva jednotlivcom. Odvolacia komora Súdu prvého stupňa v už citovanom uznesení Marcuccio/Komisia (body 11, 12 a 13), ktoré bolo vydané po vydaní už citovaných rozsudkov Franchet a Byk/Komisia a Nardone/Komisia, potvrdila, že úradníka vzhľadom na jeho pracovný pomer s Úniou nemožno posudzovať ako jednotlivca a že podmienky vzniku zodpovednosti na základe článku 236 ES sú odlišné od podmienok vzniku zodpovednosti podľa článku 288 ES. Ak by sme vychádzali z tvrdenia Komisie, žaloby o určenie zodpovednosti podané

úradníkmi proti správneho orgánu by v zásade podliehali režimu hrubého alebo kvalifikovaného pochybenia, hoci požiadavka hrubého pochybenia má zmysel iba v oblastiach, v ktorých správny orgán disponuje širokou mierou voľnej úvahy.

- 123 Treba poukázať na to, že rozsudkom zo 16. decembra 2010, Komisia/Petrilli (T-143/09 P, bod 46), ktorý bol vydaný po druhom pojednávaní v prejednávanej veci, Všeobecný súd Európskej únie jednoznačne spochybnil tvrdenie Komisie a prehodnotil už citovaný rozsudok Nardone/Komisia. Rozhodol teda, že na rozdiel od toho, čo bolo uvedené v tomto rozsudku, konania vo veciach verejnej služby na základe článku 236 ES a článkov 90 a 91 služobného poriadku, vrátane konania o náhradu škody spôsobenej úradníkovi alebo zamestnancovi, sa riadi pravidlami, ktoré sú osobitné a špeciálne vo vzťahu k pravidlám vyplývajúcim zo všeobecných zásad, ktorými sa spravuje mimozmluvná zodpovednosť Únie v rámci článku 235 ES a článku 288 druhého odseku ES (pozri v tomto zmysle rozsudky Súdu prvého stupňa z 12. júna 2002, Mellone/Komisia, T-187/01, bod 74, a zo 14. októbra 2004, Polinsky/Súdny dvor, T-1/02, bod 47). Najmä zo služobného poriadku totiž vyplýva, že na rozdiel od ktoréhokoľvek iného jednotlivca úradníka alebo zamestnanca Únie spája s inštitúciou, ktorej podlieha, pracovnoprávny vzťah, v rámci ktorého existuje rovnováha osobitných vzájomných práv a povinností, ktorá sa prejavuje v podobe povinnosti náležitej starostlivosti inštitúcie vo vzťahu k dotknutej osobe (pozri v tomto zmysle rozsudok Súdneho dvora z 29. júna 1994, Klinke/Súdny dvor, C-298/93 P, bod 38). Táto rovnováha v podstate slúži na udržanie vzťahu dôvery, ktorý musí existovať medzi inštitúciami a ich úradníkmi na účely zabezpečenia riadneho plnenia úloh všeobecného záujmu zverených inštitúciam vo vzťahu k občanom (pozri v tomto zmysle analogicky rozsudok Súdneho dvora zo 6. marca 2001, Connolly/Komisia, C-274/99 P, body 44 až 47). Z toho vyplýva, že keď Únia koná ako zamestnávateľ, podlieha sprísnenej zodpovednosti, ktorá sa prejavuje v povinnosti nahradiť škody spôsobené svojim zamestnancom akýmkoľvek protiprávnym konaním, ktorého sa dopustila ako zamestnávateľ.
- 124 V každom prípade, aj keby bol výklad prvej podmienky vzniku zodpovednosti, ktorý presadzuje Komisia, správny, bolo by potrebné konštatovať, že pravidlo, k porušeniu ktorého mohlo dôjsť v prejednanom spore, čiže povinnosť Komisie zaistiť bezpečnosť svojich zamestnancov, je pravidlom, ktorého účelom je priznať práva jednotlivcom, v zmysle judikatúry vytvorenej na základe článku 288 ES (pozri analogicky v súvislosti s povinnosťou zabezpečiť zdravé pracovné prostredie, ktorá vyplýva z povinnosti náležitej starostlivosti, rozsudok Nardone/Komisia, už citovaný). Otázka, či je prípadné porušenie tohto pravidla dostatočne kvalifikované, bude preskúmaná ďalej.
- 125 Z vyššie uvedeného vyplýva, že na určenie, či sa Komisia dopustila pochybenia a či toto pochybenie môže viesť k vzniku jej zodpovednosti, je potrebné najprv skúmať, aká bola miera voľnej úvahy, ktorou v tomto prípade Komisia disponovala pri zabezpečení ochrany zosnulého úradníka a jeho rodiny.

O rozsahu miery voľnej úvahy, ktorou disponuje Komisia pri zaistení bezpečnosti svojich úradníkov pôsobiacich v delegácii v tretej krajine

- 126 Pokiaľ ide o bezpečnosť pracovných podmienok jej zamestnancov, je nesporné, že Komisia má, rovnako ako ktorýkoľvek verejnoprávny alebo súkromnoprávny zamestnávateľ, povinnosť konať. Títo zamestnanci sa totiž môžu dovoliavať práva na pracovné podmienky, ktoré zohľadňujú ich zdravie, bezpečnosť a dôstojnosť, ako to navyše pripomína článok 31 ods. 1 Charty základných práv Európskej únie. Už z tohto dôvodu je vylúčené tvrdenie, že Komisia disponuje v tejto oblasti širokou diskrečnou právomocou, ktorá platí v oblastiach, v ktorých správny orgán môže slobodne určovať podmienky svojho konania bez toho, aby musel zaručiť akékoľvek právo. Okrem toho tak zo všeobecných predpisov vzťahujúcich sa na túto oblasť, ako aj z judikatúry vyplýva, že povinnosť Komisie ako zamestnávateľa zaistiť bezpečnosť svojich zamestnancov má osobitný význam a že miera voľnej úvahy správneho orgánu v tejto oblasti síce nie je vylúčená, ale je obmedzená.

- 127 Po prvé, pokiaľ ide o všeobecné predpisy relevantné pre túto oblasť, článok 1e ods. 2 služobného poriadku stanovuje, že úradníci v aktívnom pracovnom pomere majú nárok na pracovné podmienky spĺňajúce primerané zdravotné a bezpečnostné normy, ktoré sú aspoň rovnocenné s minimálnymi požiadavkami uplatniteľnými podľa opatrení schválených v týchto oblastiach podľa zmlúv (k tomuto článku pozri rozsudok Súdu pre verejnú službu z 30. apríla 2009, Aayhan a i./Parlament, F-65/07, bod 116). Z európskych smerníc, osobitne zo smernice 89/391, však vyplýva, že zamestnávateľ je povinný zaistiť bezpečnosť a ochranu zdravia svojich zamestnancov pri práci po všetkých stránkach. Obsah povinnosti zaistiť pracovníkom bezpečné pracovné prostredie je spresnený v článkoch 6 až 12 smernice 89/391, ako aj ako aj vo viacerých ďalších smerniciach, ktoré stanovujú prevenčné opatrenia, ktoré musia byť prijaté v určitých osobitných odvetviach. Komisia je navyše ako strážkyňa zmlúv viazaná striktným výkladom povinností takto stanovených pre zamestnávateľov (pozri rozsudok Súdneho dvora zo 14. júna 2007, Komisia/Spojené kráľovstvo, C-127/05). Okrem toho skutočnosť, že Komisia prijala rozhodnutie z 26. apríla 2006, potvrdzuje, že táto inštitúcia vyvodila dôsledky, ktoré vyplývali z článku 1e ods. 2 služobného poriadku, pričom sa inšpirovala normami, ktoré platia v členských štátoch na základe smernice 89/391.
- 128 Okrem toho, ako žalobca správne uviedol, povinnosť zaistiť ochranu svojich zamestnancov predstavuje pre Komisiu zásadu, na ktorej je založený článok 24 služobného poriadku, a má osobitný význam pre úradníkov pôsobiacich v tretích krajinách, v ktorých sú na základe článku 5 ods. 1 prílohy X služobného poriadku povinní využívať ubytovanie, ktoré im poskytla inštitúcia. Článok 5 ods. 2 prílohy X služobného poriadku v tejto súvislosti stanovuje, že menovací orgán rozhoduje o nároku na nábytok a ostatné zariadenie potrebné na ubytovanie podľa podmienok platných v každom mieste zamestnania. Toto ubytovanie je teda predmetom osobitnej právnej úpravy a najmä v miestach zamestnania, v ktorých je bezpečnosť úradníkov osobitne ohrozená, nemôže byť vylúčené zo zodpovednosti správneho orgánu. Povinnosť zabezpečiť ochranu sa navyše vzťahuje aj na rodinných príslušníkov úradníka, ktorí s ním bývajú v dotknutej tretej krajine, čo potvrdzuje skutočnosť, že manžel sa musí tiež zúčastniť na určitých informačných stretnutiach týkajúcich sa bezpečnostných otázok v rámci prípravy pred vyslaním.
- 129 Po druhé, keď Súdny dvor Európskej únie uznal, že vznikla zodpovednosť inštitúcie z dôvodu, že táto inštitúcia si nespĺnila svoju povinnosť zaistiť bezpečnosť svojich zamestnancov, nekonštatoval, že správny orgán disponuje v tejto oblasti širokou diskrečnou právomocou, ani že zistené nesplnenie povinnosti musí vykazovať osobitný stupeň závažnosti. Inštitúcii bola teda uložená povinnosť nahradiť následky úrazu, ku ktorému došlo v prázdninovom tábore pre deti jej úradníkov, keďže nezabezpečila primerané zmluvné záruky a neinformovala o tom dotknuté osoby (rozsudok Súdneho dvora zo 7. októbra 1982, Berti/Komisia, 131/81, body 23 a 24) alebo odškodniť úradníka, ktorý utrpel úraz, keď služobne cestoval nedostatočne udržiavaným služobným vozidlom, ktorý riadil iný úradník inštitúcie (rozsudok Leussink/Komisia, už citovaný, body 15 až 17). Súdny dvor tiež konštatoval, že táto povinnosť zaistiť bezpečnosť platí aj vo vzťahu k stavebnému robotníkovi, ktorý nebol úradníkom ani zamestnancom inštitúcie a ktorý bol obeťou pádu budovy inštitúcie, pre ktorú pracoval (rozsudok Súdneho dvora z 27. marca 1990, Grifoni/ESAE, C-308/87, body 13 a 14).
- 130 Napriek jej širokému rozsahu však táto povinnosť zaistiť bezpečnosť svojich zamestnancov nemôže ukladať dotknutej inštitúcii absolútnu povinnosť zabezpečiť výsledok. Nemožno najmä opomenúť obmedzenia finančnej, administratívnej či technickej povahy, ktorým čelí správny orgán a ktoré niekedy sťažujú či dokonca znemožňujú vykonanie opatrení, ktoré sú naliehavé a nevyhnutné, v krátkom čase, a to aj napriek vynaloženému úsiliu príslušných orgánov. Okrem toho táto povinnosť zaistiť bezpečnosť je problematická, ak si dotknutý úradník na rozdiel od pracovníka, ktorý trvale pracuje na určenom mieste, musí plniť svoje povinnosti v tretej krajine, ako to bolo v prípade syna žalobcu, a prijať funkciu porovnateľnú s diplomatickou funkciou, s ktorou súvisia rozličné riziká, ktoré sa ťažšie identifikujú a kontrolujú.

- 131 V tejto súvislosti Súd pre verejnú službu po prvé poukazuje na to, že ubytovanie takého úradníka, aj keď mu bolo poskytnuté z dôvodu jeho povinností, na ktoré sa vzťahujú osobitné ochranné opatrenia v niektorých delegáciách v tretích krajinách, nemožno úplne stotožniť s miestom výkonu práce alebo pracoviskom v zmysle smernice 89/391. Ubytovacie priestory zamestnancov delegácií v tretích krajinách navyše nezodpovedajú definícii „pracovísk“ ani definícii „priestorov Komisie“, ktoré sú reštriktívne vymedzené rozhodnutím z 26. apríla 2006. Okrem toho smernica 89/391 v článku 5 štvrtom odseku stanovuje, že členské štáty majú možnosť ustanoviť vylúčenie alebo obmedzenie zodpovednosti zamestnávateľov za skutočnosti spôsobené nezvyčajnými a nepredvídateľnými okolnosťami, na ktoré zamestnávatelia nemajú vplyv, alebo výnimočnými udalosťami, ktorých následkom nemohli zabrániť napriek vynaloženiu úplnej náležitej starostlivosti. Takéto obmedzenie zodpovednosti stanovené smernicou 89/391 pre zamestnávateľov v členských štátoch teda možno pripustiť aj v prípade inštitúcií Únie ako zamestnávateľov v rámci článku 1e ods. 2 služobného poriadku.
- 132 Vzhľadom na vyššie uvedené úvahy a pri náležitom zohľadnení osobitostí životných a pracovných podmienok úradníka pôsobiaceho v delegácii v tretej krajine Súd pre verejnú službu vzhľadom na základné pravidlá obsiahnuté v smernici 89/391 zastáva názor, že povinnosť zaistiť bezpečnosť, ktorú má Komisia, v takých zložitých súvislostiach vyžaduje, aby inštitúcia najprv posúdila riziká, ktorým sú jej zamestnanci vystavení, a prijala preventívne opatrenia integrované vo všetkých stupňoch služobnej činnosti a následne informovala dotknutých zamestnancov o zistených rizikách a ubezpečila sa, že zamestnancom boli skutočne poskytnuté primerané pokyny týkajúce sa rizík pre ich bezpečnosť, a napokon aby prijala primerané ochranné opatrenia a zabezpečila organizačné opatrenia a prostriedky, ktoré považuje za nevyhnuté.
- 133 V tomto prípade žalobca zameriava svoju kritiku na tretí krok týkajúci sa ochranných opatrení, ktoré Komisia nevykonala. Vôbec nenamieta, že Komisia si nespĺnila svoje povinnosti týkajúce sa preventívneho posúdenia rizika a informovania jeho syna.
- 134 Súd pre verejnú službu však pred skúmaním povahy opatrení, ktoré bola Komisia povinná prijať, považuje za potrebné zdôrazniť, že inštitúcia vôbec neporušila svoju povinnosť preventívne posúdiť riziká, ktorým budú vystavení jej úradníci pôsobiaci v delegácii v Rabate.
- 135 Po prvé totiž Komisia v súvislosti so svojimi zamestnancami pôsobiacimi v Rabate v čase sporných skutočností vykonala preventívne posúdenie rizík, ktorým boli títo zamestnanci vystavení. Z bezpečnostných pokynov poskytovaných úradníkom pred začatím ich činnosti v delegácii v rámci programu organizovaného pred vyslaním vyplýva, že riziká, ktoré Komisia zohľadnila v súvislosti s Marokom, boli rizikami, ktorým sú vystavené osoby, ktorých životná úroveň počas ich pobytu je pomerne vysoká, čiže riziká agresie v niektorých miestach alebo v niektorých hodinách a riziká krádeže alebo vlámania. Po druhé v januári 2006, niekoľko mesiacov pred dvojnásobnou vraždou, bol stupeň rizika týkajúci sa delegácie v Rabate a ubytovania zamestnancov zvýšený na stupeň „skupiny III“, ktorý je najvyšším stupňom rizika pre delegácie v tretích krajinách, z čoho vyplývalo najmä nepretržité stráženie ubytovacích priestorov vyslaných zamestnancov špecializovanou spoločnosťou. Hoci Maroko nebolo pred rokom 2006 zaradené medzi krajiny s mimoriadne vysokým rizikom atentátov na členov diplomatického zboru, keďže predtým nebola zaznamenaná nijaká agresia voči nim (s výnimkou agresie, ktorej obeťami boli diplomati dotknutí atentátom na kráľa v roku 1971 v Skhirate), Komisia sa domnievala, že vo viacerých krajinách, vrátane Maroka, môže existovať hrozba teroristického útoku týkajúca sa konkrétnejšie Európskej únie, ktorá odôvodňuje preradenie delegácie v Rabate zo stupňa rizika skupiny II do stupňa rizika skupiny III. Okrem toho v oznámení adresovanom vedúcim delegácie zo 6. februára 2006 riaditeľ riaditeľstva pre vonkajšie vzťahy GR pre vonkajšie vzťahy v tejto súvislosti pripomenul viaceré odporúčania, najmä informovanie zamestnancov strážnych služieb pre „lepšiu ostražitosť a kontrolu kancelárií, sídiel a ubytovacích priestorov“, a význam „zabezpečenia dôsledného dodržiavania zmluvných príkazov a postupov.“
- 136 Komisia teda vôbec nepodcenila riziká, ktoré hrozili jej úradníkom pôsobiacim v delegácii v Rabate.

O existencii pochybenia pri vykonávaní primeraných ochranných opatrení

- 137 Pokiaľ ide o ochranné opatrenia prijaté v tomto prípade, Súd pre verejnú službu na základe informácií získaných v nadväznosti na opatrenia týkajúce sa dokazovania dospel k záveru, že Komisia si nesplnila svoje povinnosti.
- 138 Na základe prvého posúdenia bolo iba z hľadiska informácií, ktoré mal Súd pre verejnú službu k dispozícii pred prvým pojednávaním, možné konštatovať, že ochranné opatrenia týkajúce sa ubytovacích priestorov, v ktorých býval zosnulý úradník a jeho rodina, boli primerané. Tieto ubytovacie priestory sa totiž nachádzali v tichej obytnej štvrti, v ktorej bývali vysokí predstavitelia marockého štátu, ako aj zahraniční predstavitelia a diplomati. Tieto priestory neboli izolované, ale nachádzali sa v komplexe ohradenom dva metre vysokým múrom. Vstup do komplexu strážil v zásade strážnik umiestnený v strážnej búde oproti domu, v ktorom býval zosnulý úradník so svojou rodinou, približne desať metrov od hlavného vchodu do domu. Pre dom boli teda zabezpečené ochranné opatrenia považované autorkou písomnej odpovede zo 6. augusta 2007 za „doplnkové“. Okrem toho bol dom zabezpečený tak, aby sa zabránilo obvykle predvídateľným rizikám neoprávneného vniknutia: všetky vstupné dvere boli vybavené zámkami typu „Yale“, ktoré útvary delegácie vymenili pred príchodom úradníka, ktorý v týchto priestoroch zomrel, a všetky východy (s výnimkou hlavných vchodových dverí a dverí na terasu na prvom poschodí) boli vybavené železnými mrežami.
- 139 Na pojednávaní konanom 15. decembra 2009 sa však Súd pre verejnú službu po prvý raz oboznámil s určitými informáciami týkajúcimi sa bezpečnostných opatrení vzťahujúcich sa na zamestnancov delegácií v tretích krajinách, a najmä s tým, že Maroko sa v roku 2006 považovalo za krajinu so zvýšeným rizikom pre zamestnancov delegácie.
- 140 S cieľom určiť povahu a závažnosť týchto opatrení a aby bolo možné odpovedať na tvrdenia žalobcu, ktorý tvrdil, že Komisia v dočasných ubytovacích priestoroch, v ktorých došlo k spáchaniu vražd, nezavedla ochranné opatrenia, ktoré sama považovala za nevyhnutné pre ubytovanie poskytnuté svojim zamestnancov pôsobiacich v Rabate, Súd pre verejnú službu prijal tri uznesenia, ktorými nariadil Komisii, aby predložila dokumenty relevantné na účely tohto posúdenia.
- 141 Treba poukázať na to, že pred nariadením týchto opatrení týkajúcich sa dokazovania sa Súd pre verejnú službu domnieval, že žalobca s dostatočnou presnosťou a pravdepodobnosťou preukázal, že v ubytovacích priestoroch poskytnutých zamestnancom delegácií mali byť dodržané ochranné opatrenia, najmä s poukazom na písomnú odpoveď zo 6. augusta 2007. Okrem toho dokumenty, o predloženie ktorých Súd pre verejnú službu žiadal, mohli predstavovať nie dôkazy, ale súčasť právneho rámca sporu. Súd pre verejnú službu sa však nemôže vyjadriť k tomu, či Komisia dodržala svoje povinnosti týkajúce sa bezpečnosti, bez toho, aby poznal ich povahu a závažnosť, ktoré vyplývajú z právneho rámca uplatniteľného na spor.
- 142 Súd pre verejnú službu sa domnieval, že spomedzi dokumentov predložených Komisiou treba osobitne vziať do úvahy výňatky z dokumentu z roku 2006 o bezpečnostných normách a kritériách bezpečnosti a na dodržanie dôvernosti tohto dokumentu s označením stupňa utajenia „Restreint UE“ vypracoval zhrnutie týchto výňatkov.
- 143 Komisia však namietala proti tomu, aby výňatky v pravom zmysle slova boli založené do spisu a aby k nim mal žalobca prístup. Žalobca na druhej strane tvrdil, že tento obštrukčný prístup Komisie považuje za neopodstatnený a že podľa jeho názoru poškodzuje jeho právo na účinnú súdnu ochranu. Tvrdil, že zhrnutie, ktoré vypracoval Súd pre verejnú službu, sa týka iba predmetu výňatkov z dokumentu z roku 2006 o bezpečnostných normách a kritériách bezpečnosti, ale nie samotného obsahu týchto výňatkov, a teda že nepostačuje na zabezpečenie rovnosti zbraní v konaní. Požiadal teda o prístup k výňatkom z dokumentu z roku 2006 o bezpečnostných normách a kritériách

bezpečnosti a pre prípad, ak by sa jeho žiadosti nevyhovelo, navrhol, aby Súd pre verejnú službu odchylné od článku 44 ods. 1 svojho rokovacieho poriadku vzal do úvahy tieto výňatky pri posudzovaní vecí.

144 Z tohto dôvodu je potrebné rozhodnúť o žiadosti o sprístupnenie tohto dokumentu žalobcovi a v prípade, ak by sa táto žiadosť zamietla, posúdiť, za akých podmienok môže Súd pre verejnú službu použiť tento dokument.

– O žiadosti žalobcu o sprístupnenie výňatkov z dokumentu z roku 2006 o bezpečnostných normách a kritériách bezpečnosti

145 V prvom rade je potrebné poukázať na to, že dokument z roku 2006 o bezpečnostných normách a kritériách bezpečnosti je označený stupňom utajenia „Restreint UE“ a že utajovaný dokument je v zásade dostupný len osobám s osobitnými oprávneniami, ako výslovne stanovuje rozhodnutie 2001/844. Žalobca by teda mohol získať prístup k tomuto dokumentu iba v prípade, ak by mal príslušné oprávnenia, čo je však málo pravdepodobné, keďže žalobca nie je v nijakom profesijnom vzťahu s inštitúciami. Mohol by získať prístup k uvedenému dokumentu aj v prípade, ak by tento dokument bol formálne odtajnený. Komisia však v nadväznosti na otázku, ktorú jej v tejto súvislosti položil Súd pre verejnú službu, vopred vylúčila možnosť prijatia rozhodnutia o odtajnení dokumentu.

146 Ak by Súd pre verejnú službu mimo akéhokoľvek konania o priznaní oprávnení žalobcovi alebo o odtajnení dokumentu rozhodol o sprístupnení výňatkov z dokumentu z roku 2006 o bezpečnostných normách a kritériách bezpečnosti žalobcovi, porušil by príslušné pravidlá zaobchádzania s takýmto dokumentom. Takéto rozhodnutie by tiež narušilo dôveru a lojalitu, na ktorých musia byť založené vzťahy medzi súdom a správnym orgánom Únie, keďže inštitúcia poskytla tieto výňatky Súdu pre verejnú službu iba na to, aby Súd pre verejnú službu overil ich dôvernú povahu. Iba naliehavé dôvody založené najmä na ochrane základných práv by mohli výnimočne odôvodniť, aby Súd pre verejnú službu založil do spisu a poskytol všetkým účastníkom konania utajovaný dokument bez súhlasu správneho orgánu. O také okolnosti však v tomto prípade nejde.

147 Na rozdiel od toho, čo tvrdí žalobca, navyše skutočnosť, že Komisia sa odvoláva na dôvernú povahu dokumentu z roku 2006 o bezpečnostných normách a kritériách bezpečnosti, nepredstavuje zneužitie práva ani nie je v rozpore so zásadou proporcionality. Ochrana tejto dôvernosti je totiž nevyhnutná na zaistenie bezpečnosti zamestnancov delegácií v tretích krajinách, a to tým skôr v prípade zamestnancov pôsobiacich v delegáciách so stupňom rizika skupiny III, v prípade ktorých existuje osobitne zvýšené riziko teroristického útoku, čo od roku 2006 platí aj pre Maroko.

148 Hoci je pravda, že sprístupnenie výňatkov z dokumentu iba advokátovi žalobcu v priestoroch Súdu pre verejnú službu by mohlo predstavovať menej obmedzujúce opatrenie ako odmietnutie prístupu, ktoré by bolo odôvodnené najmä disciplinárnymi zárukami súvisiacimi s výkonom povolania advokáta, takéto opatrenie by tiež predstavovalo riziko zverejnenia údajov, ktoré by mohlo ohroziť bezpečnosť zamestnancov delegácií, aj keby bezúhonnosť advokáta nebola nijako spochybnená.

149 Napokon a predovšetkým Súd pre verejnú službu zastáva názor, že v tomto prípade právo žalobcu na účinnú súdnu ochranu a na rešpektovanie rovnosti zbraní nevyžadujú, aby žalobca alebo jeho advokát poznal samotný obsah výňatkov z dokumentu z roku 2006 o bezpečnostných normách a kritériách bezpečnosti. Súd pre verejnú službu totiž môže použiť výňatky z tohto dokumentu za podmienok, ktoré súčasne zohľadňujú práva žalobcu aj dôvernú povahu tejto písomnosti.

– O použití dokumentu z roku 2006 o bezpečnostných normách a kritériách bezpečnosti Súdom pre verejnú službu

- 150 Ako vyplýva z časti tohto rozsudku venovanej konaniu, Súd pre verejnú službu sa domnieval, že výňatky z dokumentu z roku 2006 o bezpečnostných normách a kritériách bezpečnosti, ktoré mu boli predložené, sú relevantné pre vyriešenie sporu. Tieto výňatky totiž stanovujú, aké bezpečnostné opatrenia Komisia stanovila pre ubytovanie zamestnancov delegácií so stupňom rizika skupiny III, medzi ktoré od januára 2006 patrí aj Maroko. S cieľom zosúladiť zachovanie dôvernosti tohto dokumentu, zásadu kontradiktórnosti konania a právo žalobcu na účinnú súdnu ochranu Súd pre verejnú službu v súlade s návrhom Komisie vypracoval zhrnutie predmetných výňatkov (pozri analogicky uznesenie AM & S Europe/Komisia, už citované).
- 151 Žalobca správne uvádza, že toto zhrnutie vyjadruje iba predmet relevantných výňatkov z dokumentu z roku 2006 o bezpečnostných normách a kritériách bezpečnosti a že vzhľadom na to, že neposkytuje nijaké informácie o samotnom obsahu bezpečnostných opatrení presne uvedených v týchto výňatkoch, neumožňuje mu uplatniť jeho právo na účinnú súdnu ochranu. Toto zhrnutie samo osebe nemôže zabezpečiť dodržanie rovnováhy medzi protichodnými záujmami spomenutými v predchádzajúcom bode, ani rovnosť zbraní účastníkov konania (pozri analogicky o veci, v ktorej bolo poskytnutie dôverného dokumentu Všeobecnému súdu a žalobcovi vo forme zhrnutia posúdené ako nedostačujúce na zabezpečenie práva na obhajobu, rozsudok Všeobecného súdu Európskej únie z 30. septembra 2010, Kadi/Komisia, T-85/09, bod 174, o ktorom v odvolacom konaní rozhoduje Súdny dvor vo veciach C-584/10 P, C-593/10 P a C-595/10 P).
- 152 V tejto súvislosti prináleží Súdu pre verejnú službu, aby správne vyvážil predmetné záujmy, a najmä aby overil, či sa v tomto prípade možno odchyliť od článku 44 ods. 1 rokovacieho poriadku, podľa ktorého Súd pre verejnú službu zohľadní len také dokumenty a podania, s ktorými sa oboznámili zástupcovia účastníkov konania a ku ktorým mali možnosť sa vyjadriť.
- 153 Ako rozhodol Európsky súd pre ľudské práva, právo na úplne kontradiktórny proces možno obmedziť v rozsahu nevyhnutnom na ochranu dôležitého verejného záujmu, akým je národná bezpečnosť, potreba utajenia určitých policajných metód odhalovania trestnej činnosti alebo ochrana základných práv tretích osôb. S cieľom zabezpečiť obvinenému spravodlivý proces však všetky ťažkosti spôsobené obmedzením práv dotknutej osoby musia byť dostatočne vykompenzované konaním pred súdnymi orgánmi (pozri v tomto zmysle rozsudok ESĽP A. a i. v. Spojené kráľovstvo, už citovaný, najmä body 205 až 208 a tam citovanú judikatúru).
- 154 Je pravda, že ako správne poznamenala Komisia, tento rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva sa vzťahuje na oblasť trestného práva a nemožno ho použiť v prejednávanej veci, ktorá sa tejto oblasti netýka a navyše nevyvoláva problém práva žalobcu na obhajobu, ale problém práva žalobcu na účinný prostriedok nápravy. Tento rozsudok však poskytuje usmernenia, ktorými sa súd Únie môže pri vedení konania pred ním inšpirovať (pozri v tomto zmysle rozsudok Varec, už citovaný, body 46 až 48).
- 155 Okrem toho Súdny dvor rozhodol, že právo na účinnú súdnu ochranu vyžaduje, aby súd na účely rozhodnutia sporu, ktorý prejednáva, mal k dispozícii potrebné informácie, vrátane dôverných informácií, aby mohol rozhodnúť s úplnou znalosťou veci (pozri v tomto zmysle rozsudok Varec, už citovaný, body 53 a 55).
- 156 Z vyššie uvedeného vyplýva, že ochrana dôvernosti výňatkov z dokumentu z roku 2006 o bezpečnostných normách a kritériách bezpečnosti v prejednávanom spore vyžaduje, aby žalobca nemal prístup k tomuto dokumentu inak ako vo forme súhrnného zhrnutia, a teda aby konanie nebolo úplne kontradiktórne. Právo žalobcu na účinnú súdnu ochranu však možno v takomto prípade zaručiť iba tak, že Súd pre verejnú službu odchylne od článku 44 ods. 1 svojho rokovacieho poriadku

bude vychádzať z relevantných výňatkov z tohto dokumentu, aby bol schopný rozhodnúť s úplnou znalosťou veci, hoci Komisia poskytla Súdu pre verejnú službu tieto výňatky iba s cieľom umožniť Súdu pre verejnú službu overiť dôverynosť dokumentu.

157 Treba navyše zdôrazniť, že Komisia, ktorá vo svojich pripomienkach z 26. novembra 2010 týkajúcich sa prípravnej správy pre druhé pojednávanie odmietla, aby Súd pre verejnú službu takto postupoval, na tomto druhom pojednávaní už nenamietala proti tomu, aby Súd pre verejnú službu vzal do úvahy relevantné výňatky z dokumentu z roku 2006 o bezpečnostných normách a kritériách bezpečnosti v prípade, ak dospeje k záveru, že tento dokument sa vzťahuje na dočasné ubytovanie zamestnancov delegácií.

– O uplatniteľnosti dokumentu z roku 2006 o bezpečnostných normách a kritériách bezpečnosti na dočasné ubytovanie poskytnuté synovi žalobcu a jeho rodine

158 Na rozdiel od toho, čo tvrdí Komisia, dokument z roku 2006 o normách a kritériách sa netýka len ubytovania, ktoré inštitúcia označuje za „trvalé“.

159 V prvom rade toto označenie nie je použité ani v jednom z výňatkov z tohto dokumentu, ktoré boli poskytnuté Súdu pre verejnú službu. Tieto výňatky odkazujú iba na „ubytovacie priestory“ zamestnancov delegácií („staff houses“). Ostatné texty alebo dokumenty relevantné pre posúdenie veci tiež nepotvrdzujú existenciu rozlíšenia medzi trvalým a dočasným ubytovaním, pokiaľ ide o bezpečnosť. Článok 18 prílohy X služobného poriadku iba stanovuje, že úradník, ktorý po svojom príchode do tretej krajiny musí bývať v hoteli alebo v dočasných ubytovacích priestoroch, má po predchádzajúcom schválení menovacím orgánom nárok na náhradu skutočných výdavkov vynaložených na nájom takýchto ubytovacích priestorov. Usmernenia GR pre vonkajšie vzťahy tiež neobsahujú nijaké ustanovenie týkajúce sa bezpečnostných opatrení vzťahujúcich sa na dočasné ubytovanie a iba stanovujú podmienky, ktoré sa vzťahujú na náhradu výdavkov na nájom takých ubytovacích priestorov a vyplácanie diét dotknutému úradníkovi. V bode 15.3.3 týchto usmernení s názvom „Obmedzenia“ je iba uvedené, že pri výbere dočasného ubytovania sa zohľadnia finančné a bezpečnostné aspekty a že obdobie dočasného ubytovania musí byť čo najviac obmedzené. Považuje sa teda za vhodné, aby na konci pridelenia trvanie dočasného ubytovania neprekračovalo jeden týždeň. Vzhľadom na zaradenie tohto bodu do kapitoly usmernení venovanej finančným a administratívnym aspektom bývania v dočasných ubytovacích priestoroch z takého ustanovenia nemožno vyvodiť nijaký záver týkajúci sa povahy bezpečnostných opatrení vzťahujúcich sa na takéto ubytovanie.

160 Dokument z roku 2006 o bezpečnostných normách a kritériách bezpečnosti navyše na strane 142, ktorá bola uvedená medzi výňatkami z dokumentu predloženými Súdu pre verejnú službu, obsahuje túto vetu, ktorá bola uvedená aj v zhrnutí dokumentu, s ktorým sa oboznámil advokát žalobcu: „odporúčania spomenuté v uvedenom dokumente sú minimálnymi bezpečnostnými požiadavkami, ktoré musia byť splnené za každých okolností; bez predchádzajúceho súhlasu riaditeľstva pre bezpečnosť GR pre personál a administratívu by sa nemala uplatniť nijaká výnimka alebo alternatívne riešenie.“ Ak by sa ustanovenie, podľa ktorého tieto minimálne bezpečnostné požiadavky musia byť splnené „za každých okolností“, týkalo len „trvalého“ ubytovania, nemalo by zmysel. Tvorcovia dokumentu z roku 2006 o bezpečnostných normách a kritériách bezpečnosti vedia o príležitostnom používaní dočasného ubytovania v delegáciách a pravdepodobne by osobitne upravili toto ubytovanie, ak by ho chceli vylúčiť z pôsobnosti uvedeného dokumentu.

161 Napokon, hoci je pravda, ako Komisia uviedla na druhom pojednávaní, že dočasné ubytovacie priestory už vzhľadom na svoju povahu nemôžu byť vo všetkých prípadoch vybavené rovnakými bezpečnostnými prvkami ako stále alebo „trvalé“ ubytovacie priestory, táto okolnosť nie je dôvodom na to, aby sa dokument z roku 2006 o bezpečnostných normách a kritériách bezpečnosti na ne nevzťahoval. Vzhľadom na to, že stanovuje možnosť odchyliť sa od týchto opatrení s predchádzajúcim súhlasom príslušného útvaru, totiž tento dokument umožňuje prispôbiť bezpečnostné opatrenia vlastnostiam predmetných ubytovacích priestorov, a tak zohľadní ich dočasný charakter.

- 162 Za týchto okolností treba konštatovať, že dokument z roku 2006 o bezpečnostných normách a kritériách bezpečnosti je relevantný pre posúdenie, či v dočasných ubytovacích priestoroch, v ktorých býval syn žalobcu so svojou rodinou, boli vykonané primerané bezpečnostné opatrenia, keďže opatrenia uvedené v tomto dokumente pre ubytovanie zamestnancov delegácií stupňa rizika skupiny III platia „za každých okolností“.
- 163 Subsidiárne, aj keby sa pripustilo, že tento dokument sa na predmetné ubytovanie nevzťahoval, bolo by potrebné zohľadniť existenciu takýchto požiadaviek vo vzťahu k trvalým ubytovacím priestorom s cieľom posúdiť, či Komisia v súvislosti s dočasným ubytovaním vynaložila potrebné úsilie. Toto subsidiárne posúdenie bude uvedené ďalej.
- O právnej záväznosti dokumentu z roku 2006 o bezpečnostných normách a kritériách bezpečnosti
- 164 Ako žalobca správne uviedol na druhom pojednávaní, tento dokument predstavuje internú smernicu, ktorou Komisia obmedzila mieru voľnej úvahy, ktorou disponuje pri vykonávaní opatrení na ochranu svojich zamestnancov, a na ktorú sa voči nej možno odvolávať, pokiaľ ju nezmení.
- 165 Po prvé opatrenia uvedené v tomto dokumente sa vzhľadom na svoj účel, znenie, mieru presnosti, podmienky uplatňovania a kontroly, ktorým podliehajú, javia ako záväzné opatrenia a nepredstavujú len právne nezáväzné odporúčania; inak by bola povinnosť Komisie zaistiť bezpečnosť zbavená účinnosti. Komisia teda až do prvého pojednávania nepresne tvrdila, že nijaký text nijakej povahy nestanovuje bezpečnostné opatrenia stanovené pre ubytovanie zamestnancov delegácie v Maroku a že existuje iba všeobecné odporúčanie ochrany sídiel a služobných ubytovacích priestorov určené vedúcemu delegácie, ktoré je obsiahnuté v usmerneniach GR pre vonkajšie vzťahy.
- 166 Po druhé zo spisu jednoznačne vyplýva, že útvary delegácie v Maroku sa v roku 2006 domnievali, že sú povinné čo najrýchlejšie vykonať tieto opatrenia, keďže táto delegácia bola v januári 2006 preradená zo stupňa rizika skupiny II do stupňa rizika skupiny III, ktorý je najvyšším stupňom rizika v škále rizík. Príslušné útvary GR pre vonkajšie vzťahy navyše v novembri 2005 vykonali v útvaroch delegácie v Rabate kontrolu, ktorá sa týkala „dodržiavania ‚noriem a kritérií‘ zo strany delegácie“, pričom išlo práve o normy a kritériá, ktoré sú obsiahnuté v dokumente z roku 2006 o bezpečnostných normách a kritériách bezpečnosti. Z oznámenia vedúceho delegácie zo 6. júna 2006 a zo správy o splnení úlohy pripojenej k tomuto oznámeniu, ktorú vypracoval regionálny predstaviteľ pre bezpečnosť v nadväznosti na svoju kontrolu vykonanú 10. až 13. mája 2006 v Rabate, tiež vyplýva, že „povinnosť zabezpečiť každému úradníkovi a zmluvnému zamestnancovi... strážnu službu 24 hodín denne a sedem dní v týždni“ sa mala dôsledne dodržiavať, že bolo potrebné vykonať určité práce na zaistenie bezpečnosti ubytovacích priestorov a že osobitný dôraz sa kládol na mimoriadne odporúčanú inštaláciu mreží na oknách jedného z ubytovacích priestorov, ako aj na povinnosť vybaviť „ubytovacie priestory“ poplašným systémom a núdzovým tlačidlom.
- 167 Aj v prípade, ak by takéto bezpečnostné opatrenia mali podobnú záväznosť ako opatrenia podľa interných smerníc, ktoré sa podľa judikatúry považujú za „orientačné“ pravidlá správania, ktoré si správny orgán sám stanoví, Komisia vôbec netvrdila, že úvahy všeobecného záujmu alebo dôvody založené na služobnom záujme odôvodňovali neuplatnenie týchto opatrení v tomto prípade. Komisia iba nesprávne tvrdila, že opatrenia uvedené v dokumente z roku 2006 o bezpečnostných normách a kritériách bezpečnosti sa nevzťahujú na dočasné ubytovanie.
- 168 Z vyššie uvedeného vyplýva, že na posúdenie otázky, či sa Komisia dopustila pochybenia pri dodržiavaní svojich povinností zaistiť bezpečnosť, musí Súd pre verejnú službu vziať do úvahy opatrenia, ktoré Komisia sama považovala za primerané stupňa rizika, ktorý existoval v roku 2006 v Maroku, ako to vyplýva z dokumentu z roku 2006 o bezpečnostných normách a kritériách bezpečnosti.

– O existencii pochybenia Komisie

- 169 Z písomností založených v spise, najmä zo zhrnutia a z výňatkov z dokumentu z roku 2006 o bezpečnostných normách a kritériách bezpečnosti, vyplýva, že Komisia stanovila minimálne bezpečnostné požiadavky pre ubytovanie svojich zamestnancov pôsobiacich v delegácii v Rabate, ktoré zahŕňali realizáciu bezpečnostných opatrení zodpovedajúcich stupňu rizika stanoveného pre Maroko, platných za každých okolností, najmä inštaláciu signalizácie neoprávneného vniknutia, núdzových tlačidiel, ochranných mreží s presnými vlastnosťami a nepretržité stráženie špecializovanou spoločnosťou.
- 170 Ako už bolo uvedené, tieto opatrenia sa vzťahovali na všetky ubytovacie priestory poskytnuté zamestnancom delegácie, pokiaľ príslušný útvar vopred neschválil odchýlky od týchto opatrení. Cieľom uvedených opatrení bolo zabrániť riziku teroristického útoku, ktoré sa považovalo za také vysoké, že odôvodňovalo zaradenie delegácie do stupňa rizika skupiny III. Vedúci delegácie navyše požiadal GR pre vonkajšie vzťahy o vykonanie kontroly. Táto kontrola, ktorá sa konala od 10. do 13. mája 2006, umožnila zistiť určité nedostatky v ochrane ubytovacích priestorov poskytnutých zamestnancom delegácie.
- 171 Hoci si vedenie Komisie bolo úplne vedomé osobitne zvýšených rizík, ktorým boli jej zamestnanci vystavení, v ubytovacích priestoroch, v ktorých býval syn žalobcu so svojou rodinou, však nebolo vykonané nijaké z opatrení stanovených na ochranu ubytovacích priestorov v delegáciách stupňa rizika skupiny III.
- 172 Uvedené ubytovacie priestory neboli vybavené systémom signalizácie neoprávneného vniknutia ani núdzovými tlačidlami. Mreže, cez ktoré sa vrah dostal dovnútra, nezodpovedali požiadavkám dokumentu z roku 2006 o bezpečnostných normách a kritériách bezpečnosti, pričom Súd pre verejnú službu sa s týmito požiadavkami oboznámil prostredníctvom jedného z výňatkov z dokumentu predloženého Komisiou, a ak by tieto požiadavky dodržané, cez tieto mreže by sa nemohol dostať dovnútra ani útočník menšieho veku. Ako uviedol žalobca, tieto mreže teda skutočne neboli vhodné na to, aby plnili svoju funkciu. Napokon stráženie domu nezabezpečovala špecializovaná spoločnosť poverená osobitnou ochranou tejto nehnuteľnosti 24 hodín denne a sedem dní v týždni. Ako uviedla Komisia na druhom pojednávaní, strážnik, ktorého strážna búdka sa nachádzala v blízkosti vchodu do domu, bol poverený strážením viacerých domov umiestnených v tom istom komplexe a nebol povinný osobitne strážiť dom, v ktorom býval syn žalobcu. Navyše zmluva o nájme domu vôbec neupravuje podmienky stráženia tohto domu. Tiež možno poukázať na to, že hoci v noc vraždy strážnik bol prítomný v čase neoprávneného vniknutia vraha, v neskorších hodinách zrejme nebolo zabezpečené nijaké stráženie: vrah teda mohol do vozidla poškodených, ktoré bolo zaparkované pred vchodom, naložiť veci, ktoré z domu ukradol (golfový výstroj, maľby a dekoračné predmety, televízor atď.) a odísť na tomto vozidle bez toho, aby ho niekto vyrušil. Súd pre verejnú službu navyše poznamenáva, že v týchto ubytovacích priestoroch neboli vykonané ani niektoré z opatrení stanovených pre ubytovanie delegácií stupňa rizika skupiny II (systém signalizácie neoprávneného vniknutia a núdzové tlačidlá).
- 173 Je pravda, že Súd pre verejnú službu nemôže určiť, že Komisia si nespĺnila svoje povinnosti v oblasti bezpečnosti, iba na základe konštatovania, že ochranné opatrenia stanovené dokumentom z roku 2006 o bezpečnostných normách a kritériách bezpečnosti neboli dodržané. Je zrejme, že za osobitných okolností, vrátane naliehavých okolností, možno pripustiť prechodné bývanie v dočasných ubytovacích priestoroch, ktoré nie sú vybavené rovnakými bezpečnostnými prvkami ako trvalé ubytovacie priestory.
- 174 Aj v takom prípade však správny orgán musí vykonať minimálne opatrenia, ktoré umožnia čeliť hlavným rizikám pre bezpečnosť osôb, ktoré sa zdržiavajú v dočasných ubytovacích priestoroch, alebo obmedziť pravdepodobnosť týchto rizík za podmienok, ktoré sú z finančného a administratívneho hľadiska prijateľné. To platí tým skôr v prípade, keď sa Komisia dozvedela o osobitných okolnostiach.

175 V tomto prípade zvýšený stupeň rizika stanovený pre Maroko z dôvodu hrozby teroristických útokov na úradníkov Únie, kontrola vykonaná v máji 2006, ktorou boli zistené nedostatky v ochrane ubytovacích priestorov poskytnutých zamestnancom delegácie, ako aj prítomnosť štyroch maloletých detí v domácnosti dotknutého úradníka však predstavovali skutočnosti, ktoré mohli odôvodniť vykonanie osobitných opatrení skôr, než sa úradník čo i len dočasne nastahoval do predmetných ubytovacích priestorov. Treba tiež poznamenať, že Komisia vôbec netvrdila, že pre ochranné opatrenia existujúce v ubytovacích priestoroch poskytnutých zosnulému úradníkovi schválil príslušný útvar výnimku na základe dokumentu z roku 2006 o bezpečnostných normách a kritériách bezpečnosti. Komisia tiež netvrdila, že ďalšie práce na zaistenie bezpečnosti predmetného domu, ako je úprava mreží na okne, cez ktoré sa vrah dostal dovnútra, alebo inštalácia poplašného systému alebo núdzových tlačidiel či dočasné rozšírenie zmluvy o strážení zabezpečenom špecializovanou spoločnosťou by vyvolali ťažkosti finančnej alebo administratívnej povahy. Komisia navyše od 6. apríla 2006, keď syn žalobcu súhlasil so svojím prídelením do Maroka, vedela, že bude potrebné zabezpečiť pre neho a pre jeho rodinu ubytovanie v Rabate. Napokon skutočnosť, že syn žalobcu so svojou rodinou si želali opustiť hotel, v ktorom boli dočasne ubytovaní v podmienkach, ktoré pre rodinu so štyrmi deťmi nie sú vyhovujúce, nemohla zbaviť správny orgán jeho povinnosti vykonať bezpečnostné opatrenia zodpovedajúce stupňu rizika stanovenému pre delegáciu, pričom aj keby nevykonal všetky opatrenia stanovené dokumentom z roku 2006 o bezpečnostných normách a kritériách bezpečnosti, mal vykonať aspoň jedno alebo viaceré z týchto opatrení, ktoré mohla inštitúcia vykonať bez väčších ťažkostí, ako je napríklad osadenie nových mreží a inštalácia núdzových tlačidiel.

176 Z vyššie uvedeného vyplýva, že žalobca oprávnene tvrdí, že Komisia sa dopustila pochybenia, ktoré môže mať za následok vznik jej zodpovednosti.

177 Pokiaľ by to bolo nevyhnutné, Súd pre verejnú službu zastáva názor, že toto nesplnenie povinnosti Komisie zabezpečiť ochranu svojho úradníka a jeho rodiny vyslaných do tretej krajiny predstavuje z dôvodov uvedených v bodoch 171 až 175 tohto rozsudku dostatočne kvalifikované porušenie pravidla, ktorého účelom je priznať práva synovi žalobcu a jeho rodine, ktoré môže viesť k vzniku zodpovednosti Komisie.

O príčinnej súvislosti a o existencii liberačného dôvodu (pochybenie poškodených a konanie tretej osoby)

178 Na druhom pojednávaní žalobca a Komisia predstavili dve koncepcie určitého a priameho charakteru príčinnej súvislosti, ktorá musí existovať medzi pochybením, ktorého sa dopustila inštitúcia, a údajnou ujmu. Žalobca tvrdí, že ak pochybenie spočíva v nesplnení povinnosti inštitúcie konať, toto opomenutie je priamou a určitou príčinou ujmy, ak sa preukáže, že ak by inštitúcia prijala potrebné opatrenia, škoda by „pravdepodobne nevznikla“. Takáto analýza podľa žalobcu vyplýva z rozsudku Súdu prvého stupňa z 13. decembra 2006, Abad Pérez a i./Rada a Komisia (T-304/01). Súd prvého stupňa v tom istom zmysle rozhodol, že protiprávne konanie je určitou a priamou príčinou ujmy, ak sa preukáže, že dodržanie právnej povinnosti by „s najväčšou pravdepodobnosťou“ umožnilo žalobcovi získať zadosťučinenie (rozsudok z 5. októbra 2004, Sanders a i./Komisia, už citovaný, bod 150). Komisia naopak uviedla, že na preukázanie toho, že príčinná súvislosť medzi pochybením a škodou je priama a určitá, musí byť isté, že bez pochybenia spočívajúceho v opomenutiach by škoda nevznikla (rozsudok Súdu prvého stupňa z 13. decembra 2006, É. R. a i./Rada a Komisia, T-138/03, bod 127).

179 Ako potvrdzujú tvrdenia účastníkov konania, judikatúra týkajúca sa príčinnej súvislosti je mimoriadne zložitá a rozmanitá. Z ustálenej judikatúry však vyplýva, že bez ohľadu na odlišnosti formulácií použitých súdmi Únie zodpovednosť inštitúcie zakladá iba také pochybenie, ktoré spôsobilo škodu v priamej príčinnej súvislosti s účinkom. Úniu možno považovať za zodpovednú iba za ujmu, ktorá dostatočne priamo vyplýva z protiprávneho konania dotknutej inštitúcie (rozsudok Súdu prvého stupňa z 24. októbra 2000, Fresh Marine/Komisija, T-178/98, bod 118 a tam citovaná judikatúra; rozsudok Všeobecného súdu Európskej únie z 19. marca 2010, Gollnisch/Parlament, T-42/06, bod 110 a tam citovaná judikatúra).

- 180 Žalobca musí preukázať, že ak by nedošlo k pochybeniu, ujma by nevznikla, a že pochybenie je určujúcou príčinou jeho ujmy (pozri v tomto zmysle rozsudok Súdu prvého stupňa z 30. septembra 1998, Coldiretti a i./Rada a Komisia, T-149/96, body 116 a 122). Ak je škoda nevyhnutným a bezprostredným následkom pochybenia, ku ktorému došlo, príčinná súvislosť je preukázaná (rozsudok Súdu prvého stupňa z 9. júla 1999, New Europe Consulting a Brown/Komisia, T-231/97, body 57 až 60).
- 181 Okrem toho súdy Únie zastávajú názor, že škoda nemusí mať svoj priamy a určitý pôvod iba v jednej príčine, ale môže byť vyvolaná viacerými príčinami, ktoré rozhodujúcim spôsobom prispeli k jej vzniku (rozsudky Súdneho dvora z 12. júna 1986, Sommerlatte/Komisia, 229/84, body 24 až 27, a Grifoni/ESAE, už citovaný, body 17 a 18; rozsudok Fresh Marine/Komisia, už citovaný, body 135 a 136).
- 182 V tomto prípade žalobca tvrdí, že ak by boli vykonané nevyhnutné bezpečnostné opatrenia, po prvé by nedošlo k vraždám a po druhé by bolo možné privolať pomoc, čo by jeho synovi, ktorý svojim zraneniam okamžite nepodľahol, poskytlo nádej na prežitie. Z týchto dvoch hľadísk treba skúmať, či je preukázaná príčinná súvislosť medzi pochybením a uvádzanými škodami.
- 183 Po prvé, pokiaľ ide o príčinnú súvislosť medzi pochybením a dvojnásobnou vraždou, Súd pre verejnú službu zastáva názor, že žalobca z právneho hľadiska dostatočne preukázal, že ak by si Komisia splnila svoju povinnosť zabezpečiť ochranu svojho úradníka, k dvojnásobnej vražde by nedošlo. Ak by totiž bola zabezpečená nepretržitá strážna služba, ktorá by bola poverená iba ochranou domu poskytnutého synovi žalobcu, a ak by boli inštalované mreže zodpovedajúce vlastnostiam stanoveným príslušnými útvarmi Komisie, vrah by bol odradený od toho, aby vnikol do domu, alebo by mu v tom aspoň bránila fyzická prekážka. Komisia tak priamo prispela k vzniku škody, keďže vytvorila podmienky na jej vznik. Priamy a určitý charakter príčinnej súvislosti je teda preukázaný.
- 184 Je pravda, že riziko pre bezpečnosť zamestnancov zohľadnené Komisiou, ktoré odôvodňovalo zaradenie delegácie v Rabate do stupňa rizika skupiny III, súviselo s hrozbou teroristického útoku, a nie s bežnou trestnou činnosťou, ktorej obeťami sa stal syn a nevesta žalobcu. Táto skutočnosť však nemá vplyv na posúdenie priameho a určitého charakteru príčinnej súvislosti uvedené v predchádzajúcom bode. Možno sa totiž odôvodnene domnievať, že opatrenia určené na zabránenie teroristickému útoku alebo vraždy úradníka z politických dôvodov alebo zo strany teroristickej skupiny môžu tým skôr zabezpečiť účinnú ochranu pred neoprávneným vniknutím jednotlivca do obydľia úradníka. Komisia nemôže úspešne tvrdiť, že by mala byť zbavená akejkoľvek zodpovednosti z dôvodu, že motív páchatela bol odlišný od pôvodne predpokladaného motívu.
- 185 Komisia navyše nemôže argumentovať rôznymi pochybeniami, ktorých sa dopustil jej úradník a ktoré narúšajú príčinnú súvislosť alebo zmierňujú zodpovednosť správneho orgánu.
- 186 Po druhé neúčast' dotknutej osoby na bezpečnostných školeniach organizovaných pred vyslaním nepochybne predstavuje zanedbanie z jeho strany. Súdu pre verejnú službu sa však nepodarilo zistiť, aké boli príčiny tejto neúčasti, ktoré mohli byť spôsobené služobnými dôvodmi. Okrem toho z pozvánok na tieto školenia, v ktorých bola uvedená iba „[prošba] o účasť“ zosnulého úradníka, nevyplýva, že účasť na týchto školeniach bola prezentovaná ako nevyhnutná služobná povinnosť pred vyslaním do delegácie. Syn žalobcu navyše mohol byť pridelený do Maroka bez toho, aby absolvoval toto školenie. Okrem toho samotné usporiadanie takýchto školení pred vyslaním nemôže zbaviť Komisiu jej povinností informovať svojich úradníkov o rizikách pre bezpečnosť, ktorým sú vystavení v delegácii, najmä tých úradníkov, ktorí sú pridelení do delegácií so stupňom rizika skupiny III. Ak sa úradník pridelený do takejto delegácie pred svojím odchodom nezúčastní na týchto školeniach, prináleží správne mu orgánu, aby sa ubezpečil, či tento úradník skutočne dostal potrebné informácie. Komisia však netvrdila, že synovi žalobcu boli pred jeho odchodom do Maroka odovzdané dokumenty relevantné pre jeho bezpečnosť.

- 187 Okrem toho z diskusií na druhom pojednávaní vyplynulo, že úradníci vyslaní do delegácie spravidla nemajú prístup k dokumentu z roku 2006 o bezpečnostných normách a kritériách bezpečnosti, keďže tento dokument s označením stupňa utajenia „Restreint UE“ im nebol poskytnutý. Aj keby sa teda syn žalobcu zúčastnil na školeniach pred vyslaním, pravdepodobne by nevedel posúdiť, aké konkrétne bezpečnostné opatrenia boli stanovené pre ubytovanie, ktoré mu bolo poskytnuté v Maroku. Tvrdenia Komisie, že dotknutá osoba prijala životné podmienky a podmienky ubytovania, ktoré existujú v Maroku, a udelila svoj súhlas s ubytovaním sa v dočasných ubytovacích priestoroch, teda nemožno uznať, keďže tento súhlas nebol udelený s úplnou znalosťou veci. Súd pre verejnú službu v tejto súvislosti poukazuje na to, že Komisia 6. apríla 2006 požiadala syna žalobcu, aby potvrdil, že prijíma svoje pridelenie do Rabatu a že sa úplne oboznámil okrem iného aj s ubytovaním, ktoré mu bude poskytnuté, hoci nájomná zmluva týkajúca sa tohto ubytovania bola uzatvorená medzi vlastníkom a Komisiou až 8. augusta 2006. Okrem toho, keď syn žalobcu 24. augusta 2006 potvrdil, že prijíma ubytovanie, ktoré mu bolo ponúknuté, v akceptačnom formulári bolo jasne uvedené, že k tomuto dňu nie sú k dispozícii nijaké prenajaté ubytovacie priestory, ktoré by zodpovedali zloženiu jeho rodiny.
- 188 Po druhé, hoci je nesporné, že okno, cez ktoré sa vrah dostal do domu, nechali otvorené užívatelia týchto priestorov a že žalúzia na tomto okne bola čiastočne zdvihnutá, túto skutočnosť nemožno považovať za skutočnosť spôsobenú zanedbaním alebo pochybením poškodených. Toto okno sa totiž nachádzalo za mrežami, o ktorých sa syn žalobcu, ktorý nevedel o dokumente z roku 2006 o bezpečnostných normách a kritériách bezpečnosti, mohol odôvodnene domnievať, že predstavujú dostatočnú prekážku pre prípadného útočníka. Komisia navyše vo svojich podaniach a na prvom pojednávaní sama tvrdila, že tieto mreže mohli zabrániť neoprávnenému vniknutiu dospelšej osoby priemerného veku. Okrem toho v tomto ročnom období bolo ešte teplo a nechať otvorené okno, ktoré sa nachádza za mrežami, ktoré sú v každom prípade dostačujúce, v neklimatizovanej miestnosti, v ktorej bývajú štyri maloleté deti, nemožno považovať za nedbanlivé konanie.
- 189 Komisia teda nepreukázala, že syn žalobcu sa svojou nedbanlivosťou dopustil pochybenia, ktoré môže zbaviť správny orgán jeho zodpovednosti, ani že príčinná súvislosť medzi pochybením, ku ktorému došlo, a vraždami bola narušená.
- 190 Po druhé, pokiaľ ide o príčinnú súvislosť medzi pochybením a stratou nádeje syna žalobcu na prežitie, Súd pre verejnú službu zastáva názor, že žalobca z právneho hľadiska dostatočne preukázal, že ak by boli vykonané primerané bezpečnostné opatrenia, po vniknutí vraha do domu by bolo možné takým či onakým spôsobom privolať pomoc, ktorú mohol privolať buď strážnik, alebo samotný zranený úradník alebo jedno z jeho detí pomocou núdzového tlačidla. Je nesporné, že útočník by nezostal v dome, v ktorom strávil približne štyri hodiny, tak dlho, ak by bolo prijaté jedno z opatrení umožňujúcich privolať pomoc. Syn žalobcu teda v dôsledku pochybenia Komisie stratil reálnu nádej na získanie pomoci a nádej na prežitie.
- 191 Zostáva určiť podiel zodpovednosti vraha na vzniku škody.
- 192 Vzhľadom na to, že ide o dvojnásobnú vraždu, nemožno reálne tvrdiť, že Komisia by mala niesť hlavnú zodpovednosť za túto škodu. Hoci Komisia tým, že neprijala dostatočné bezpečnostné opatrenia na zabránenie vniknutia útočníka, vytvorila podmienky na vznik škody, dvojnásobná vražda nebola bezprostredným a nevyhnutným následkom tohto pochybenia. Vraždy totiž spáchal jednotlivec, ktorého motívom bola krádež a ktorého správanie bolo nepredvídateľné. Obvykle predvídateľným následkom pochybenia Komisie v prípade takého jednotlivca bola krádež vlámaním, prípadne spojená s hrozbou fyzického násillia voči obyvateľom domu, a nie také závažné skutky, aké boli spáchané. Toto posúdenie nevybočuje zo zásad smernice 89/391, ktorá v článku 5 štvrtom odseku stanovuje, že zodpovednosť zamestnávateľa možno obmedziť, najmä pokiaľ ide o zodpovednosť za skutočnosti spôsobené okolnosťami, na ktoré zamestnávateľ nemá vplyv a ktoré sú nezvyčajné a nepredvídateľné.

- 193 Skutki útočníka však nemôžu úplne zbaviť inštitúciu jej zodpovednosti. Ak by sa konštatovalo, že príčinná súvislosť medzi pochybením Komisie a dvojnásobnou vraždou je narušená, správny orgán by neznášal nijaké dôsledky svojho pochybenia spočívajúceho v opomenutí, hoci vytvoril podmienky na vznik takej škody. Takéto riešenie by bolo sotva zlučiteľné s judikatúrou, ktorá pripúšťa, že škoda môže mať viacero príčin, a podľa ktorej sa teda na vznik zodpovednosti správneho orgánu nevyhnutne nevyžaduje, aby inštitúcia niesla výlučnú zodpovednosť za škodu.
- 194 Súd pre verejnú službu preto zastáva názor, že Komisia zodpovedá do výšky 30 % vzniknutej škody.
- 195 Pokiaľ ide stratu nádeje na prežitie, z posúdenia Súdu pre verejnú službu vyplýva odlišný záver. Pochybenie Komisie je totiž v tomto prípade priamou a výlučnou príčinou tejto škody. Konanie vraha nemôže zmierniť zodpovednosť inštitúcie.
- 196 Aj keď je však strata nádeje na prežitie istá, Súd pre verejnú službu zastáva názor, že nádej syna žalobcu na prežitie bola veľmi malá. Bez presných údajov v spise a vzhľadom na nejasnosti, ktoré s takýmto posúdením nevyhnutne súvisia, je veľmi ťažké posúdiť, aká bola táto nádej na prežitie. Súd pre verejnú službu zastáva názor, že ju možno odhadnúť na 20 %. Z listín založených v spise totiž vyplýva, že úradník bol udretý do krku, a hoci okamžite nezomrel, bol veľmi vážne zranený, čo vážne ohrozilo jeho nádej na prežitie aj v prípade rýchleho príchodu záchranárov.
- 197 Napokon s prihliadnutím na obidve uvádzané škody, ktorými sú dvojnásobná vražda a strata nádeje na prežitie, a na skutočnosť, že táto druhá škoda je menej rozsiahla ako prvá škoda, Súd pre verejnú službu zastáva názor, že Komisii treba pripísať zodpovednosť za 40 % vzniknutých škôd.

O ujme

- 198 Istou ujmovou, ktorá je v prejednávanej spore v zásade nahraditeľná, je iba ujma, náhrady ktorej sa môže žalobca domáhať v konaní pred Súdom pre verejnú službu, čiže materiálna ujma, ktorú utrpeli právni nástupcovia zosnulého úradníka, ohodnotená na základe platu, ktorý by jeho syn poberal až do dôchodkového veku, ktorú žalobca odhadol na celkovú sumu 3 975 329 eur.
- 199 Táto suma predstavuje vzhľadom na nepresnosť takeého výpočtu a na domnienky týkajúce sa možného služobného postupu dotknutej osoby, na ktorých je tento výpočet založený, v zásade primeraný odhad platu, ktorý by poberal zosnulý úradník, a predstavuje referenčný základ, ktorý je síce veľmi približný, ale relevantný pre posúdenie straty príjmov právnych nástupcov syna žalobcu.
- 200 Súd pre verejnú službu však túto sumu ako takú nemôže vziať do úvahy pri určovaní materiálnej ujmy, ktorú skutočne utrpeli títo právni nástupcovia. Ak by totiž syn a nevesta žalobcu neboli zavraždení, podstatnú časť tejto sumy by vynaložili na vlastné potreby. Celá táto suma by teda nepatrila ich deťom. Okrem toho je pravdepodobné, že deťom zosnulých manželov patrí alebo o niekoľko rokov bude patriť dedičstvo, ktoré im prináleží zo zákona a ktoré by nezískali, ak by ich rodičia zostali nažive. Okrem toho Komisia bez toho, aby jej niekto protirečil, uviedla, že nie je vylúčené, že právni nástupcovia zosnulých rodičov v dôsledku dvojnásobnej vraždy získali určité sumy na základe zmlúv o životnom poistení. Z tohto dôvodu Súd pre verejnú službu zastáva názor, že materiálna ujma spojená so stratou príjmu, ktorú treba vziať do úvahy v prejednávanej spore, predstavuje sumu vo výške troch miliónov eur.
- 201 Ako už bolo uvedené, Komisia je povinná nahradiť 40 % tejto ujmy, čiže vyplatiť právnym nástupcom zosnulých manželov sumu v celkovej výške 1,2 milióna eur.

- 202 Z vyjadrenia k žalobe vyplýva, že nebolo spochybnené, že sumy, ktoré Komisia už vyplatila a ktoré bude naďalej vyplácať právnym nástupcom, pričom tieto sumy prekračujú plnenia obvykle stanovené služobným poriadkom, predstavujú takmer 1,4 milióna eur, pričom táto suma by sa mohla zvýšiť približne až na 2,4 milióna eur, ak by sa predmetné plnenia vyplácali až do dvadsiateho šiesteho roku života každého zo štyroch detí.
- 203 Komisia teda už v celom rozsahu nahradila materiálnu ujmu, za ktorú musí niesť zodpovednosť.
- 204 Okolnosť, ktorú uvádza žalobca, že sumy vyplácané Komisiou majú povahu plnení zo sociálneho poistenia, aj v prípade, ak by sa považovala za preukázanú, nemá na toto posúdenie nijaký vplyv. Účelom vyplácaných plnení je totiž vykompenzovať finančné následky smrti úradníka bez ohľadu na jej príčinu. Hoci je pravda, že v prípade pochybenia správneho orgánu je správny orgán povinný zabezpečiť úplnú náhradu ujmy a prípadne aj doplniť plnenia podľa služobného poriadku (pozri v tomto zmysle rozsudok Leussink/Komisia, už citovaný, body 18 až 20), je nesporné, že pri posudzovaní otázky, či správny orgán vzniknutú ujmu nahradil, súd zohľadňuje plnenia podľa služobného poriadku. Ich účelom je teda zabezpečiť náhradu ujmy aj v prípade, keď sa správny orgán dopustil pochybenia, ktoré má za následok vznik jeho zodpovednosti. Okrem toho Komisia v tomto prípade išla nad rámec svojich povinností podľa služobného poriadku, keďže priznala zosnulému úradníkovi povýšenie *post mortem*, pričom vypočítala plnenia, na ktoré majú nárok jeho právni nástupcovia, na tomto základe a podľa článku 76 služobného poriadku zvýšila sumy týchto plnení.
- 205 Zo všetkých vyššie uvedených úvah vyplýva, že hoci je prvý žalobný dôvod dôvodný, neumožňuje Súdu pre verejnú službu vyhovieť návrhom žalobcu na náhradu vzniknutej materiálnej ujmy.
- 206 Súd pre verejnú službu musí ešte preskúmať dva zostávajúce žalobné dôvody, v rámci ktorých žalobca tvrdí, že vznikla jednak objektívna zodpovednosť Komisie za dovolené konanie a jednak zodpovednosť Komisie z dôvodu jej povinnosti poskytnúť pomoc.

B – O druhom žalobnom dôvode založenom na vzniku objektívnej zodpovednosti Komisie za dovolené konanie

1. Tvrdenia účastníkov konania

- 207 Žalobca tvrdí, že aj keby sa Komisia nedopustila nijakého pochybenia spôsobeného nedbanlivosťou, sú splnené podmienky vzniku objektívnej zodpovednosti správneho orgánu za dovolené konanie. Je preukázaná skutočná existencia ujmy a príčinnej súvislosti medzi ujmou a dovoleným konaním; ujma je neobvyklá, závažná a osobitná. Je pravda, že Súdny dvor vo svojom rozsudku z 9. septembra 2008, FIAMM a FIAMM Technologies/Rada a Komisia (C-120/06 P a C-121/06 P), vylúčil existenciu režimu objektívnej zodpovednosti Únie, ale len pokiaľ ide o normatívne akty Únie, ktoré závisia od diskrečnej právomoci normotvorcu. Súdny dvor vôbec nevylúčil, že takýto režim by sa mohol vzťahovať na inštitúcie, ako je to v tomto prípade. Pri posudzovaní tejto otázky by mal Súd pre verejnú službu vziať do úvahy mimoriadne závažný a tragický charakter udalostí, ktoré zažili deti zosnulého úradníka, ktoré predčasne prišli o svojich rodičov a boli bezmocnými svedkami hrôzostrašnej vraždy svojho otca a svojej matky. Súd pre verejnú službu by mal rozhodnúť o žiadosti o náhradu škody podľa kritérií posudzovania založených na hlbokom zmysle pre spravodlivosť, ktorý by mal byť pre inštitúcie Únie charakteristický.
- 208 Ako už bolo uvedené, Komisia zastáva názor, že tento žalobný dôvod nie je prípustný, keďže nebol uplatnený v pôvodnej žiadosti o náhradu škody a nie je podložený nijakým dôkazom, ktorý by vyčíslil rozsah údajnej škody. Pokiaľ ide o vecnú stránku, Komisia zdôrazňuje, že Súdny dvor do dnešného dňa neuznal zásadu zodpovednosti za dovolené konanie. Žalobca nepredložil nijaký dôkaz,

ktorý by preukazoval, že Súd pre verejnú službu by mal pripustiť existenciu takeého režimu zodpovednosti, pokiaľ ide o konanie inštitúcií. V každom prípade žalobca v prejednávanej veci nepreukázal, že sú splnené podmienky vzniku takejto objektívnej zodpovednosti.

2. Posúdenie Súdom pre verejnú službu

- 209 Z už citovaného rozsudku Súdneho dvora FIAMM a FIAMM Technologies/Rada a Komisia (bod 175) vyplýva, že hoci komparatívna štúdia právnych poriadkov členských štátov umožnila Súdnemu dvoru, aby veľmi skoro dospel k záveru o podobnosti týchto právnych poriadkov pri uznaní zásady zodpovednosti za protiprávny úkon alebo nečinnosť orgánu, hoci aj normatívnej povahy, vôbec to neznamená, že by to platilo rovnako aj pre prípadnú existenciu zásady zodpovednosti za dovolené konanie alebo nečinnosť orgánu verejnej moci, a to najmä v prípadoch normatívnej povahy. Súdny dvor teda za súčasného stavu práva Únie vylúčil, že článok 288 ES, ktorý odkazuje na „všeobecné zásady spoločné pre právne poriadky členských štátov“, by bolo možné vykladať tak, že pripúšťa vznik objektívnej zodpovednosti Únie z dôvodu dovoleného konania alebo opomenutia.
- 210 Na rozdiel od toho, čo tvrdí žalobca, zo samotných pojmov, ktoré Súdny dvor použil v citovanom bode svojho rozsudku („hoci aj normatívnej povahy“ a „najmä v prípadoch [konania alebo nečinnosti] normatívnej povahy“), vyplýva, že záver, ku ktorému Súdny dvor dospel v tomto rozsudku, nie je obmedzený na oblasť normotvornej právomoci Únie.
- 211 Ako bolo spomenuté v bode 116 tohto rozsudku, je pravda, že spor medzi úradníkom a inštitúciou, ktorej tento úradník podlieha alebo podliehal, ktorého predmetom je náhrada škody, v prípade, ak má svoj pôvod v pracovnom pomere medzi dotknutou osobou a inštitúciou, patrí do pôsobnosti článku 236 ES a článkov 90 a 91 služobného poriadku, a nepatrí do pôsobnosti článkov 235 ES a 288 ES. Judikatúru Súdneho dvora a Všeobecného súdu Únie týkajúcu sa podmienok vzniku mimozmluvnej zodpovednosti podľa článku 288 ES teda nemožno automaticky použiť v konaní o žalobe o určenie mimozmluvnej zodpovednosti podanej úradníkom alebo jeho právnymi nástupcami proti inštitúcii na základe článku 236 ES a článkov 90 a 91 služobného poriadku. V tejto súvislosti žalobca správne poukazuje na to, že takéto žaloby sa netýkajú inštitúcií v rámci výkonu ich výsadných normotvorných alebo regulačných právomocí stanovených zmluvami, ale v rámci ich konania v postavení zamestnávateľa voči svojom zamestnancom.
- 212 Najmä vzhľadom na široký dosah pojmov, ktoré použil Súdny dvor, a na skutočnosť, že tento rozsudok má povahu zásadného riešenia, však Súd pre verejnú službu zastáva názor, že neexistujú dôvody na to, aby zodpovednosť inštitúcií Únie v ich vzťahoch so svojimi zamestnancami mohla vzniknúť na základe podmienok, ktoré sú úplne odlišné od podmienok, ktoré sa uplatňujú podľa článku 288 ES, a odchyľujú sa od všeobecných zásad spoločných pre právne poriadky členských štátov.
- 213 Hoci je pravda, že okolnosti prejednávaneho sporu sú výnimočné, toto konštatovanie, ktoré je jediným konštatovaním, ktoré uviedol žalobca, nie je dostatočným dôvodom na to, aby sa v zásade uznávala existencia režimu objektívnej zodpovednosti v konaniach o žalobách o určenie mimozmluvnej zodpovednosti podaných podľa článku 236 ES, ktorý by sa vzťahoval len na úradníkov Únie a ich právnych nástupcov.
- 214 Okrem toho Súdny dvor v súvislosti so smernicou 89/391, ktorá predstavuje relevantný referenčný rámec pre určenie povinností inštitúcií Únie v súlade s článkom 1e služobného poriadku, konštatoval, že túto smernicu nemožno vykladať tak, že ukladá členským štátom povinnosť vytvoriť režim objektívnej zodpovednosti zamestnávateľov za ujmu spôsobenú na zdraví a bezpečnosti pracovníkov (rozsudok Komisia/Spojené kráľovstvo, už citovaný, body 37 až 51), aj keď Komisia v konaní pred Súdnym dvorom tvrdila, že smernica 89/391 stanovila režim zodpovednosti zamestnávateľov

vzťahujúci sa na následky akejkoľvek udalosti spôsobujúcej ujmu na zdraví a bezpečnosti pracovníkov bez ohľadu to, či takúto udalosť a jej následky možno pripísať akejkoľvek nedbanlivosti zamestnávateľa pri zavádzaní preventívnych opatrení.

- 215 Aj v prípade, ak by v zásade bolo možné dovolávať sa objektívnej zodpovednosti Komisie, treba poukázať na to, že táto forma objektívnej zodpovednosti zamestnávateľa, ktorá je založená na povinnosti nahradiť riziko spojené s výkonom povolania, a nie na konštatovaní pochybenia zamestnávateľa, ktoré by mal zamestnávateľ nahradiť, je už základom povinnosti inštitúcie vyplatiť plnenia podľa služobného poriadku úradníkovi alebo jeho právnym nástupcom v prípade úrazu, ku ktorému došlo pri plnení jeho povinností, choroby z povolania alebo úmrtia. Bez toho, aby bola preukázaná existencia akéhokoľvek pochybenia inštitúcie ako zamestnávateľa, má totiž úradník alebo jeho právni nástupcovia nárok na paušálnu náhradu, ktorá slúži na kompenzáciu následkov týchto udalostí. Požiadavka vyplývajúca z ustálenej judikatúry, podľa ktorej sa musí preukázať pochybenie, aby úradník alebo jeho právni nástupcovia získali odškodnenie nad rámec plnení podľa služobného poriadku, ktoré slúži na náhradu škody, ktorá im podľa ich názoru vznikla, v celom rozsahu, svedčí o tom, že vznik mimozmluvnej zodpovednosti správneho orgánu nevyhnutne závisí od existencie pochybenia alebo protiprávneho konania.
- 216 Z vyššie uvedeného vyplýva, že žalobca nie je oprávnený žiadať, aby Súd pre verejnú službu určil, že podmienky objektívnej zodpovednosti Komisie sú splnené.
- 217 Z tohto dôvodu sa druhý žalobný dôvod musí zamietnuť bez toho, aby bolo potrebné rozhodnúť o jeho prípustnosti.

C – O treťom žalobnom dôvode založenom na tom, že Komisia je na základe článku 24 služobného poriadku povinná spoločne a nerozdielne nahradiť vzniknutú ujmu

1. Tvrdenia účastníkov konania

- 218 Žalobca subsidiárne tvrdí, že Komisia musí na základe článku 24 druhého odseku služobného poriadku v každom prípade nahradiť škody, ktoré utrpel jej úradník z dôvodu svojho postavenia a svojich povinností. Dvojnásobná vražda z kauzálneho hľadiska objektívne súvisí s profesijnou činnosťou syna žalobcu na území Maroka, kde sa nachádzal výlučne z dôvodu svojich povinností. Táto vražda bola navyše spáchaná v ubytovacích priestoroch, ktoré vybrala Komisia. Komisia mala za výnimočných okolností prejednávaneho sporu konať dokonca z vlastnej iniciatívy, bez toho, aby bola o to požiadaná, a spoločne a nerozdielne nahradiť ujmu, ktorú utrpel úradník a jeho manželka v dôsledku konania tretej osoby.
- 219 Ako už bolo uvedené, Komisia tvrdí, že tento žalobný dôvod nie je prípustný, keďže nebol uplatnený v pôvodnej žiadosti o náhradu škody. Pokiaľ ide o vecnú stránku, Komisia zastáva názor, že dramatické okolnosti, ktoré viedli k smrti syna žalobcu, nijako nesúvisia s jeho postavením úradníka a že z tohto dôvodu podmienka stanovená v článku 24 druhom odseku služobného poriadku v zmysle jej výkladu judikatúrou, teda že úradníkovi musí vzniknúť škoda z dôvodu, že má postavenie úradníka, nie je splnená.

2. Posúdenie Súdom pre verejnú službu

- 220 Ako rozhodol Súdny dvor, účelom článku 24 služobného poriadku je zaistiť úradníkom a zamestnancom v aktívnom pracovnom pomere bezpečnosť v súčasnosti, ako aj do budúcnosti, aby si mohli vo všeobecnom služobnom záujme lepšie plniť svoje povinnosti (pozri rozsudok Sommerlatte/Komisia, už citovaný, bod 19).

- 221 Z článku 24 služobného poriadku a z judikatúry týkajúcej sa tohto článku vyplýva, že inštitúcie Únie sú na základe tohto ustanovenia povinné poskytnúť svojim úradníkom pomoc iba v prípade konania tretích osôb, ktoré smeruje voči úradníkom z dôvodu ich postavenia a ich povinností (pozri najmä rozsudok Súdneho dvora z 5. októbra 1988, Hamill/Komisija, 180/87, bod 15; rozsudok Súdu prvého stupňa z 27. júna 2000, K/Komisija, T-67/99, bod 32).
- 222 V tomto prípade je nesporné, že podmienky uplatnenia článku 24 služobného poriadku súvisiace s pôvodcom predmetného skutku sú splnené. Syn žalobcu bol totiž obeťou konania tretej osoby.
- 223 Článok 24 služobného poriadku však tiež vyžaduje, aby predmetné konanie bolo založené na tom, že žalobca má postavenie úradníka, a na jeho povinnostiach. Skutky, v súvislosti s ktorými sa požaduje pomoc, musia byť spáchané práve z dôvodu tohto postavenia a týchto povinností, keďže inštitúcia sa usiluje tak o ochranu svojich zamestnancov, ako aj o ochranu svojich vlastných záujmov. Súdny dvor teda rozhodol, že na povinnosť poskytnúť pomoc sa nemožno odvolávať v súvislosti s donucovacími opatreniami prijatými vnútroštátnymi policajnými orgánmi voči osobe úradníka, ktoré sú odôvodnené osobným správaním tohto úradníka, ktorý je stíhaný za trestný čin, ktorý nesúvisí s výkonom jeho povinností (rozsudok Hamill/Komisija, už citovaný, body 16 a 17). Súd prvého stupňa tiež rozhodol, že iba na základe skutočnosti, že dieťa bolo prijaté do jaslí, v ktorých sa stalo obeťou závažných skutkov, z dôvodu, že jeden z jeho rodičov je úradníkom Únie, nemožno dospieť k záveru, že je preukázaná súvislosť medzi predmetným konaním tretích osôb a postavením uvedeného rodiča ako úradníka v zmysle článku 24 služobného poriadku (rozsudok K/Komisija, už citovaný, body 36 až 38).
- 224 V prejednávanom spore však syn žalobcu nebol zavraždený z dôvodu svojho postavenia a svojich povinností. Ako už bolo uvedené, stal sa obeťou bežného páchatela, ktorý jemu a jeho manželke ublížil na zdraví a spôsobil mu škodu na majetku, pričom vôbec nevedel o tom, že jeho obeť je úradníkom Únie, alebo o povahe povinností svojej obete. Páchatel sa pravdepodobne domnieval, že životná úroveň obyvateľov vily, v ktorej spáchal trestné činy, bola vyššia ako priemerná životná úroveň obyvateľov Rabatu. Táto okolnosť, pridelenie syna žalobcu do Maroka ani skutočnosť, že býval v priestoroch, ktoré vybrala Komisia, však neumožňujú preukázať, že úradník sa stal obeťou páchatela z dôvodu svojho postavenia úradníka a z dôvodu svojich povinností.
- 225 Žalobca sa teda nemôže úspešne odvolávať na ustanovenia článku 24 služobného poriadku.
- 226 V každom prípade, aj keby bolo možné pripustiť, že syn žalobcu bol obeťou vraždy spáchanej z dôvodu svojich povinností, Súd pre verejnú službu zastáva názor, že plnenia podľa služobného poriadku stanovené v prípade úmrtia úradníka, najmä ustanovenia článku 7 ods. 2 tretej zarážky spoločných pravidiel („za úrazy v zmysle [spoločných pravidiel] sa považujú: následky agresie alebo útoku na osobu poisteného...“ [*neoficiálny preklad*]), konkretizujú povinnosť zabezpečiť ochranu, ktorú musí každá inštitúcia ako zamestnávateľ na základe článku 24 služobného poriadku zaručiť svojim úradníkom a ich právnym nástupcom. Žalobca však netvrdí, že mu bola protiprávne odňatá jedna zo záruk stanovených služobným poriadkom. Okrem toho Komisia využila možnosť stanovenú v článku 76 služobného poriadku poskytnúť v osobitných prípadoch dotknutým osobám výnimočnú pomoc. Komisia si teda riadne splnila svoju povinnosť poskytnúť pomoc a zabezpečiť ochranu v súlade s článkom 24 služobného poriadku.
- 227 V každom prípade teda žalobca nie je oprávnený tvrdiť, že Komisia porušila toto ustanovenie služobného poriadku. V dôsledku toho sa musí tretí žalobný dôvod zamietnuť bez toho, aby bolo potrebné rozhodnúť o námietke neprípustnosti, ktorá bola voči nemu vznesená.
- 228 Zo všetkých vyššie uvedených úvah vyplýva, že žaloba sa musí v celom rozsahu zamietnuť.

O trovách

- 229 Podľa článku 87 ods. 1 rokovacieho poriadku, pokiaľ ďalšie ustanovenia ôsmej kapitoly druhej hlavy tohto rokovacieho poriadku neustanovujú inak, účastník konania, ktorý vo veci nemal úspech, je povinný nahradiť trovy konania, ak to bolo v tomto zmysle navrhnuté. Podľa odseku 2 toho istého článku môže Súd pre verejnú službu rozhodnúť, ak to vyžaduje spravodlivé zaobchádzanie, že účastník konania, ktorý vo veci nemal úspech, je povinný nahradiť iba časť trov konania, resp. ho vôbec nemusí zaviazat' na náhradu trov konania. Podľa článku 88 rokovacieho poriadku účastníka konania, ktorý mal vo veci úspech, možno zaviazat' na náhradu časti alebo celých trov konania, ak to odôvodňuje jeho správanie, vrátane správania pred podaním žaloby, a najmä ak druhému účastníkovi konania spôsobil úmyselným zavinením vznik trov konania.
- 230 V tomto konaní Komisia napriek legitímnym dôvodom týkajúcim sa dôvernosti, ktoré uviedla, podstatne spomalila priebeh konania, keďže najprv odmietala poskytnúť Súdu pre verejnú službu niektoré dokumenty a informácie, pričom Súd pre verejnú službu bol nútený nariadiť druhé pojednávanie. Komisia tiež poskytla Súdu pre verejnú službu nepresné odpovede na viaceré otázky, najmä keď tvrdila, že neexistuje nijaký text týkajúci sa bezpečnostných opatrení vzťahujúcich sa na ubytovanie zamestnancov delegácií v tretích krajinách a že opatrenia, ktoré uviedla autorka písomnej odpovede zo 6. augusta 2007, vôbec nie sú relevantné pre skutky spáchané v predchádzajúcom roku. Z nesúhlasu Komisie s tým, aby Súd pre verejnú službu mohol vziať do úvahy dokument z roku 2006 o bezpečnostných normách a kritériách bezpečnosti, od ktorého napokon Komisia na druhom pojednávaní upustila, pričom tento dokument bol dôležitý pre rozhodnutie sporu, vyplynul prístup, ktorý je sotva zlučiteľný s pravidlami spravodlivého procesu. Takéto správanie Komisie vo veci, ktorá je pre žalobcu taká bolestivá, je ešte nevhodnejšie vzhľadom na to, že inštitúcia pred podaním žaloby preukázala svoju úctu a starostlivosť.
- 231 Okrem toho žalobca sa mohol domnievať, že je oprávnený podať žalobu. Po prvé Súd pre verejnú službu konštatoval, že Komisia sa dopustila pochybenia, ktoré môže viesť k vzniku jej zodpovednosti. Po druhé na základe prístupu, ktorý zaujala Komisia v priebehu konania, žalobca mohol nadobudnúť presvedčenie, že inštitúcia mu čiastočne zatajila príčiny vraždy jeho syna a jeho nevesty.
- 232 V dôsledku toho spravodlivému posúdeniu okolností tohto prípadu zodpovedá uložiť Komisii povinnosť, aby okrem toho, že bude znášať svoje vlastné trovy konania, tiež nahradila primerané a náležité odôvodnené trovy konania žalobcu.

Z týchto dôvodov

SÚD PRE VEREJNÚ SLUŽBU (prvá komora)

rozhodol a vyhlásil:

- 1. Žaloba sa zamieta.**
- 2. Výňatky z dokumentu z roku 2006 o bezpečnostných normách a kritériách bezpečnosti, ktoré Európska komisia poskytla Súdu pre verejnú službu v priebehu konania, budú bezodkladne zaslané späť Európskej komisii ako dôverná zásielka s označením „stupeň utajenia EÚ vyhradené“.**
- 3. Európska komisia znáša všetky trovy konania.**

Gervasoni

Kreppel

Rofes i Pujol

Rozsudok bol vyhlásený na verejnom pojednávaní v Luxemburgu 12. mája 2011.

Tajomníčka
W. Hakenberg

Predseda komory
S. Gervasoni

Obsah

Právny rámec	2
Skutkové okolnosti sporu	4
Návrhy účastníkov konania a konanie	7
Právny stav	14
I – O predmete žaloby	14
II – O prípustnosti	14
A – Tvrdenia účastníkov konania	14
B – Posúdenie Súdom pre verejnú službu	15
III – O veci samej	17
A – O prvom žalobnom dôvode založenom na tom, že Komisia si nespĺnila svoju povinnosť zabezpečiť ochranu svojho úradníka	17
1. Tvrdenia účastníkov konania	17
2. Posúdenie Súdom pre verejnú službu	18
a) O námietke Komisie založenej na tom, že údajná ujma bola v celom rozsahu nahradená	18
b) O výhrade založenej na tom, že Komisia sa dopustila pochybenia pri plnení povinnosti zaistiť bezpečnosť zosnulého úradníka a jeho rodiny	20
O podmienkach vzniku mimozmluvnej zodpovednosti Komisie	20
O rozsahu miery voľnej úvahy, ktorou disponuje Komisia pri zaistení bezpečnosti svojich úradníkov pôsobiacich v delegácii v tretej krajine	22
O existencii pochybenia pri vykonávaní primeraných ochranných opatrení	25
– O žiadosti žalobcu o sprístupnenie výňatkov z dokumentu z roku 2006 o bezpečnostných normách a kritériách bezpečnosti	26
– O použití dokumentu z roku 2006 o bezpečnostných normách a kritériách bezpečnosti Súdom pre verejnú službu	27
– O uplatniteľnosti dokumentu z roku 2006 o bezpečnostných normách a kritériách bezpečnosti na dočasné ubytovanie poskytnuté synovi žalobcu a jeho rodine	28

– O právnej záväznosti dokumentu z roku 2006 o bezpečnostných normách a kritériách bezpečnosti	29
– O existencii pochybenia Komisie	30
O príčinnej súvislosti a o existencii liberačného dôvodu (pochybenie poškodených a konanie tretej osoby)	31
O ujme	34
B – O druhom žalobnom dôvode založenom na vzniku objektívnej zodpovednosti Komisie za dovolené konanie	35
1. Tvrdenia účastníkov konania	35
2. Posúdenie Súdom pre verejnú službu	36
C – O treťom žalobnom dôvode založenom na tom, že Komisia je na základe článku 24 služobného poriadku povinná spoločne a nerozdielne nahradiť vzniknutú ujmu	37
1. Tvrdenia účastníkov konania	37
2. Posúdenie Súdom pre verejnú službu	37
O trovách	39